

**Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana 2024-2025 za
sprovođenje Programa za borbu protiv HIV/AIDS za period 2024.
do 2026. godine, za 2025. godinu sa Akcionim planom za 2026.
godinu**

Contents

I UVODNI REZIME.....	3
II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA	4
OBLAST 1: STIGMA I DISKRIMINACIJA OSOBA KOJE ŽIVE SA HIV-OM I OSOBA KOJE SU U POVEĆANOM RIZIKU OD HIV-A.....	4
Operativni cilj 1 - Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om:	5
Operativni cilji 2. Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (GMT, osobe koje koriste/injektiraju droge, SR, zatvorenici/ce i druge osobe u riziku od društvene isključenosti).....	6
OBLAST 2: PREVENCIJA	7
Operativni cilj 1- Unaprijediti znanje kod mladih o HIV infekciji, rizicima za prenošenje HIV infekcije, kao i posljedicama.....	7
Operativni cilj 2 - Povećanje stope testiranja na HIV	9
Operativni cilj 3. Smanjiti rizik od prenosa HIV-a seksualnim putem	11
Operativni cilj 4 - Obezbijedene održive, lako dostupne usluge osobama koje žive s HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu.....	12
Operativni cilj 5 - Učiniti dostupnim nove metode prevencije za osobe koje žive sa HIV-om, i za osobe koje su u riziku u odnosu na HIV	14
OBLAST 3: DIJAGNOSTIKA, LIJEČENJE I ZDRAVSTVENA BRIGA I ZAŠTITA	14
Operativni cilj 1 - Unaprijediti put od dijagnostike do liječenja.....	15
OBLAST 4: NADZOR	15
Operativni cilj 1 - Olakšano sprovođenje sveobuhvatnog nadzora nad HIV-om.....	16
OBLAST 5: KOORDINACIJA I PARTNERSTVA	16
III TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE.....	18
IV OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA SREDSTVA	50
V PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA PROGRAMA.....	50

I UVODNI REZIME

Program za borbu protiv HIV/AIDS za period od 2024. do 2026. godine (u daljem tekstu: Program) obuhvata medicinske, javnozdravstvene, edukativne i mjere društvene zajednice, uzimajući u obzir obrazovna, etička i pravna načela, socijalne i ekonomske faktore, važnost saradnje različitih partnera, kako bi se uspostavilo koordinisano sinergijsko učestvovanje svih segmenata društva u suzbijanju, sprječavanju, dijagnostici i liječenju HIV/AIDS-a. Uspješan program iziskuje prvenstveno kontinuiran i sistemski rad u okvirima zdravstvenog sistema, multidisciplinarni pristup i uključivanje civilnog društva.

Ovaj strateški dokument je usvojen za trogodišnji period, a prati ga Akcioni plan za period 2024-2025. godine koji predstavlja operacionalizaciju operativnih ciljeva koji su utvrđeni Programom. Imajući u vidu metodološku obavezu da se nakon dvije godine sprovođenja programa izvrši prvi presjek ostvarenosti definisanih indikatora učinka i njihovih ciljnih vrijednosti, ovaj izvještaj ima za cilj da pruži transparentne informacije o primjeni i efektivnosti definisanih u akcionom planu.

Kada je riječ o strukturi ciljeva, Programom su definisani sljedeći operativni ciljevi:

Oblast 1- Stigma i diskriminacija osoba koje žive sa hiv-om i osoba koje su u povećanom riziku od hiv-a:

- Operativni cilj 1: Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om;
- Operativni cilj 2: Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (MSM, osobe koje koriste/injektiraju droge, OSR, osobe u zatvoru i druge osobe u riziku od društvene isključenosti).

Oblast 2 - Prevencija:

- Operativni cilj 1: Unaprijediti znanje kod mladih o HIV infekciji, rizicima za prenošenje HIV infekcije, kao i posljedicama;
- Operativni cilj 2: Povećanje stope testiranja na HIV;
- Operativni cilj 3: Smanjiti rizik od prenosa HIV-a seksualnim putem;
- Operativni cilj 4: Obezbijedene održive, lako dostupne usluge osobama koje žive sa HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu;
- Operativni cilj 5: Učiniti dostupnim nove metode prevencije za osobe koje žive sa HIV-om i za osobe koje su u riziku u odnosu na HIV.

Oblast 3 - Dijagnostika, liječenje i zdravstvena briga i zaštita:

- Operativni cilj 1: Unaprijediti put od dijagnostike do liječenja.

Oblast 4 - Nazor:

- Operativni cilj 1: Olakšano sprovođenje sveobuhvatnog nadzora nad HIV-om

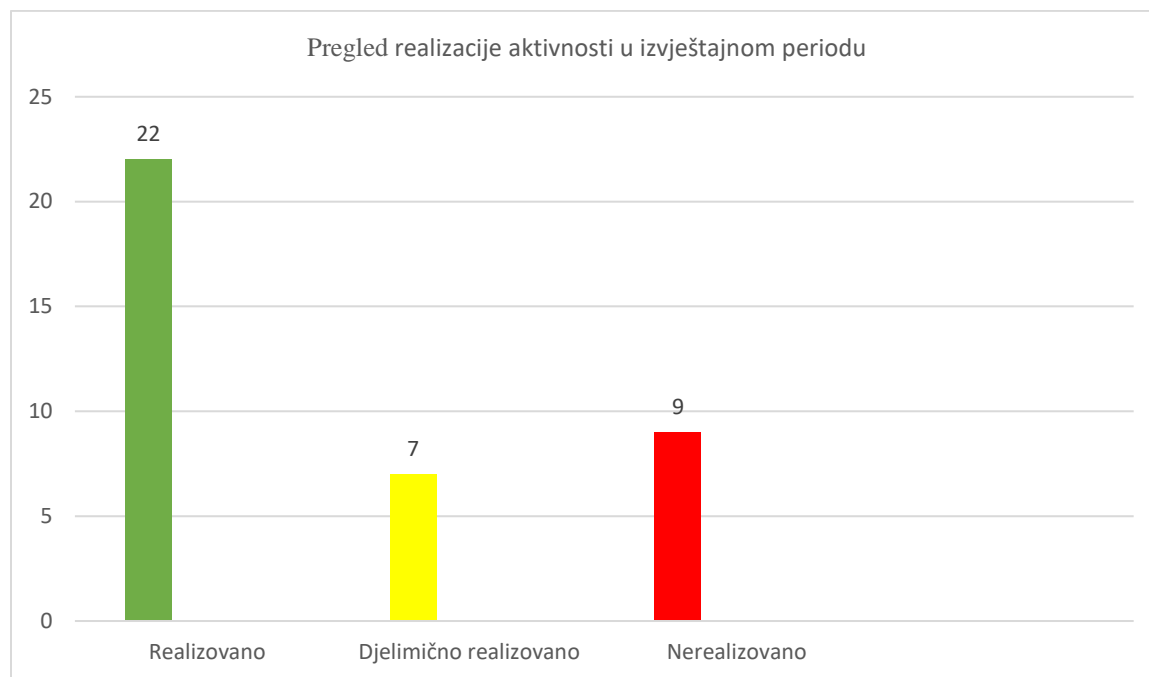
Oblast 5 - Koordinacija i partnerstvo:

- Operativni cilj 1: Stvoren adekvatan mehanizam za praćenje sprovođenja programa koji se odnosi na HIV.

II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

Tokom realizacije Akcionog plana 2024-2025, od 38 planiranih aktivnosti realizovane su 22 aktivnosti (57,89%), djelimično realizovano 7 aktivnosti (18,42%), a nije realizovano 9 (23,68%) planiranih aktivnosti, što je prikazano u Grafiku 1.

Grafik 1. Pregled realizacije aktivnosti u izvještajnom periodu

Kratak osvrt na planirana i realizovana finansijska sredstva prositekla iz Akcionog plana za period 2024-2025. godine:

Godina	Planirana sredstva	Utrošena sredstva
2024-2025	2.545.262,00 €	3.407.674,27 €

Tabela br. 1: Prikaz ukupno planiranih i utrošenih sredstava

Naznačeni period sprovođenja akcionog plana obilježen je visokim stepenom realizacije planiranih aktivnosti.

U tekstu koji slijedi nalazi se prikaz ostvarenih rezultata za svaku oblast u Programu.

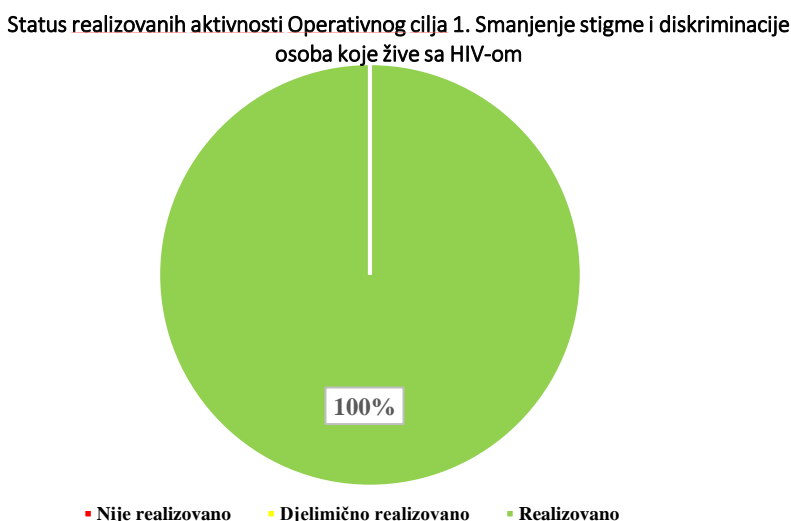
OBLAST 1: STIGMA I DISKRIMINACIJA OSOBA KOJE ŽIVE SA HIV-OM I OSOBA KOJE SU U POVEĆANOM RIZIKU OD HIV-A

Ova oblast sadrži dva operativna cilja. Sproveden je veliki broj aktivnosti u cilju smanjenja stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om i osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a, što je detaljnije prikazano u tekstu koji slijedi.

Operativni cilj 1 - Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om:

Akcionim planom planirano je da se ovaj cilj postigne sprovođenjem 2 aktivnosti. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1 dat je u Grafiku 2.

Grafik 2. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1. Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti zaključuje se da je trend indikatora učinka nepromijenjen – % žena i muškaraca između 15-49 godina koji imaju nediskriminatorne stavove prema osobama koje žive sa HIV-om (bazirano na dva pitanja iz MICS istraživanja). Prilikom izrade dokumenta izostalo je definisanje prelazne vrijednosti indikatora učinka iz razloga što je MICS istraživanje koje bi pružilo neophodne podatke započeto krajem 2025. godine.

Kada je riječ o realizovanim aktivnostima, ostvaren je određen broj medijskih nastupa u okviru obilježavanja datuma od značaja (4. mart, European Testing Week, 1. decembar), televizijskih gostovanja i uticaja na javnost preko društvenih mreža i promotivnih marketinških kanala, a sve u cilju podizanja svijesti o HIV/AIDS-u. Realizovan je projekat “U PRAVO VRIJEME” koji se tiče podrške zaštitnicima/ama ljudskih prava i OCD u oblasti promocije ljudskih prava i razvoja demokratske političke kulture, a koji realizuju nevladine organizacije Juventas, Help Montenegro - Hilfe zur Selbsthilfe, Centar za monitoring i istraživanje – CeMi, Kvir Montenegro i Otvoreni centar Bona fide. Projekat finansira Delegacija Evropske unije kroz program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava za Crnu Goru 2022 (EIDHR) a kofinansira Ministarstvo javne uprave. Za 10 mjeseci ukupan broj osoba do kojih su stigle objave je bio 190 000 osoba, i to

Facebook – 65 000; Instagram 85 000; Theards 25 000; X-Twetter 15 000; Web sajt fondacije 120 ulazaka.

NVO CAZAS je organizovao više medijskih nastupa u decembru 2025. godine u cilju zagovaranja prevencije HIV-a i promociju testiranja na HIV, kako bi na taj način doprinijeli vidljivosti, smanjenju stigme i široj svijesti zajednice o ovoj temi.

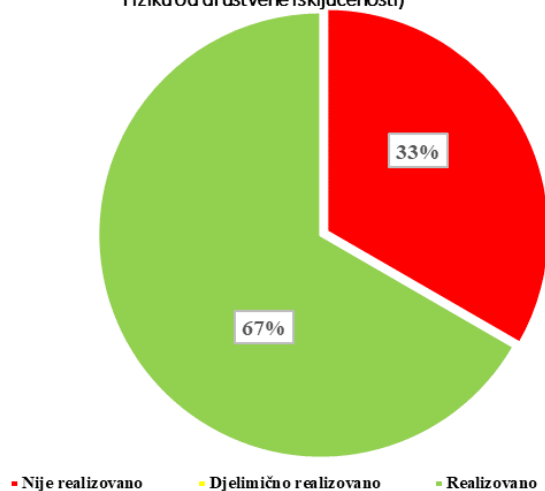
Takođe, realizovana je i aktivnost organizovanja edukativnih radionica o smanjenju stigme i diskriminacije prema PLHIV i populacijama u povećanom riziku od HIV-a. Predstavnici IJZCG su sprovedli dva edukativna predavanja o HIV-u: na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Podgorici i Univerzitetu Mediteran u Podgorici.

Operativni cilji 2. Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (GMT, osobe koje koriste/injektiraju droge, SR, zatvorenici/ce i druge osobe u riziku od društvene isključenosti)

Akcionim planom planirano je da se ovaj cilj postigne sprovođenjem 3 aktivnosti, od čega su dvije realizovane a jedna je nerealizovana. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 2. dat je u **Grafiku 3.**

Grafik 3. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 2. Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (GMT, osobe koje koriste/injektiraju droge, SR, zatvorenici/ce i druge osobe u riziku od društvene isključenosti)

Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 2. Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (GMT, osobe koje koriste/injektiraju droge, SR, zatvorenici/ce i druge osobe u riziku od društvene isključenosti)

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti zaključuje se da je trend indikatora učinka nepromijenjen kod % KP osoba su koje su izbjegle da traže zdravstvenu zaštitu zbog straha od stigme i diskriminacije. Prelazna vrijednost bila je UNAIDS/Smjernice SZO za drugu generaciju HIV nadzora preporučuje sprovođenje BBS-a (bio bihevioralno istraživanje) svake 1-3 godine u

ključnim populacijama i svakih 3-5 godina u drugim ciljanim populacijama. Međutim, istraživanja još uvijek nijesu rađena, samim tim nije postignuta prelazna vrijednost indikatora učinka.

Ključno dostignuće je da je povećan broj zdravstvenih radnika/ca koji su edukovani o radu sa osobama koje žive sa HIV-om i/ili su u povećanom riziku od HIV-a.

Infektivna klinika KCCG realizovala je radionice za zdravstvene radnike.

NVO MHF-CHF je realizovao obuku za 25 stručnih radnika, sociologa, psihologa i doktora opšte prakse u sjevernim opštinama CG u oblasti zaštite ljudskih prava osoba koje žive sa HIV-om i njihovih porodica, partnera i prijatelja. Aktivnosti su realizovane u okviru Projekta "U PRAVO VRIJEME". Takođe, organizovana su i 3 akreditovana edukativna seminara u Ljekarskoj komori CG za zdravstvene radnike i zaštitnike prava pacijenata u zdravstvenim ustanovama za sve tri regije (sjeverna, centralna i južna regija). Ukupan broj učesnika je bio 60 osoba. Aktivnosti su realizovane u okviru Projekta Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava- zaštita i unapređenje ljudskih prava LGBTI osoba u Crnoj Gori - Neadekvatan pristup LGBT osoba zdravstvenim uslugama koje je finansiralo Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava.

Što se tiče organizovanja obilježavanja svjetskih kampanja, IJZCG je realizovao dva edukativna predavanja o HIV-u, na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Podgorici i Univerzitetu Mediteran u Podgorici; četiri medijska nastupa tokom obilježavanja 1. decembra, izrađeni su bookmarkeri (500); uspostavljena je saradnja sa lancem BENU apoteka povodom 1. decembra, gdje su u apotekama svim građanima i građankama osim edukacije i informativnog materijala bili dostupni i besplatni kondomi. NVO MHF-CHF je realizovao promotivnu kampanju za 1. decembar kroz visual i materijale koji su dijeljeni zdravstvenim ustanovama, kao i info materijal za slobodan download sa web sajta fondacije. NVO Juventas je realizovao jedan nastup u emisiji "Građanski ugao", emitovanoj na TV E. Emisija je obrađivala temu HIV/AIDS-a. NVO CAZAS je ostvario jedno gostovanje povodom 1. decembra u kojem je predstavljano stanje u vezi sa HIV infekcijom u Crnoj Gori, dostupnost terapije, kao i skrenuta pažnja na stigmatizaciju oboljelih u crnogorskom društvu, i jedno gostovanje na TV Vijesti takođe 1. decembra zajedno sa Institutom za javno zdravlje.

Nije realizovana aktivnost koja se tiče organizovanja edukacija/treninga za predstavnike/ce medija o afirmativnom i senzibilisanom izvještavanju o HIV/AIDS-u i afirmativnom izvještavanju položaja osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a zato što je izostala donatorska podrška.

OBLAST 2: PREVENCIJA

Ova oblast sadrži pet operativnih ciljeva. Sprovedeno je 25 aktivnosti, od čega je 14 realizovano, 5 djelimično realizovano, a 6 je nerealizovano, što je detaljnije prikazano u tekstu koji slijedi.

Operativni cilj 1- Unaprijediti znanje kod mladih o HIV infekciji, rizicima za prenošenje HIV infekcije, kao i posljedicama

Akcionim planom planirano je da se ovaj cilj postigne sprovođenjem 4 aktivnosti, od čega su dvije realizovane, jedna djelimično realizovana, a jedna je nerealizovana. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1 dat je u **Grafiku 4.**

Grafik 4. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1. Unaprijediti znanje kod mladih o HIV infekciji, rizicima za prenošenje HIV infekcije, kao i posljedicama

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se negativan trend u ostvarivanju prelazne vrijednosti indikatora učinka koji se odnosi na izradu uporedivih kriterijuma za utvrđivanje stavova učenika srednjih škola iz oblasti HIV-a.

Iako su 3 aktivnosti nerealizovane, doprinos ovom cilju dala je realizacija aktivnosti Organizovanje radionica za učenike srednjih škola o infekciji, načinima prenošenja, rizicima, simptomima, u sklopu koje je IJZCG realizovano predavanje za 15 učesnika Gimnazije „Niko Rolović” u Nikšiću. Zavod za školstvo je realizovao savjetovanje sa pedagogima i psiholozima iz osnovnih i srednjih škola na regionalnom principu u 2024. godini. Tom prilikom im je sugerisano da mogu koristiti dio programa Zdravi stilovi života koji se odnosi na ovu oblast (Uticaj psihoaktivnih supstanci na zdravlje) koji se izučava sa 6 časova godišnje da u okviru svog rada približe učenicima koji ne biraju ovaj izborni predmet.

Zavod za školstvo je tokom 2024. godine organizovao savjetovanja za pedagoge i psihologe iz osnovnih i srednjih škola na regionalnom principu. Tom prilikom stručnim saradnicima je sugerisano da u svom radu sa učenicima koriste sadržaje iz programa izbornog predmeta „Zdravi stilovi života“, posebno dio koji se odnosi na uticaj psihoaktivnih supstanci na zdravlje, kako bi i učenici koji ne pohađaju ovaj predmet bili upoznati sa temama značajnim za očuvanje zdravlja i prevenciju rizičnih ponašanja.

Rezultati kratkog informativnog istraživanja sprovedenog u svim državnim srednjim školama u Crnoj Gori pokazuju da je ova aktivnost u velikoj mjeri realizovana tokom 2025. godine. Potpunu realizaciju prijavilo je 12 škola, djelimičnu realizaciju 5 škola, dok je ukupno 1.440 učenika bilo obuhvaćeno ovim aktivnostima. Navedeni podaci ukazuju na dobar obuhvat učenika i zadovoljavajući nivo informisanja o HIV infekciji, načinima prenošenja, rizicima i simptomima. U okviru regionalnih savjetovanja koje je Zavod za školstvo organizovao tokom 2024. godine za pedagoge i psihologe iz osnovnih i srednjih škola, stručnim saradnicima je sugerisano da u okviru svojih godišnjih programa rada realizuju teme koje se odnose na HIV infekciju, rizike za prenošenje, načine prevencije i programe podrške učenicima oboljelim od HIV-a ili učenicima u riziku od obolijevanja. Na osnovu podataka prikupljenih od srednjih škola u Crnoj Gori, može se zaključiti da su savjetovanja realizovana u ograničenom obimu. Iako je 12 škola navelo da su aktivnosti sprovedene u potpunosti ili djelimično, ukupan broj učesnika (21) ukazuje na veoma mali obuhvat stručnih saradnika. Dobijeni rezultati ukazuju na potrebu za intenziviranjem ovih aktivnosti i dodatnim jačanjem kompetencija pedagoga i psihologa za pružanje stručne podrške i sprovođenje preventivnih programa u oblasti HIV infekcije.

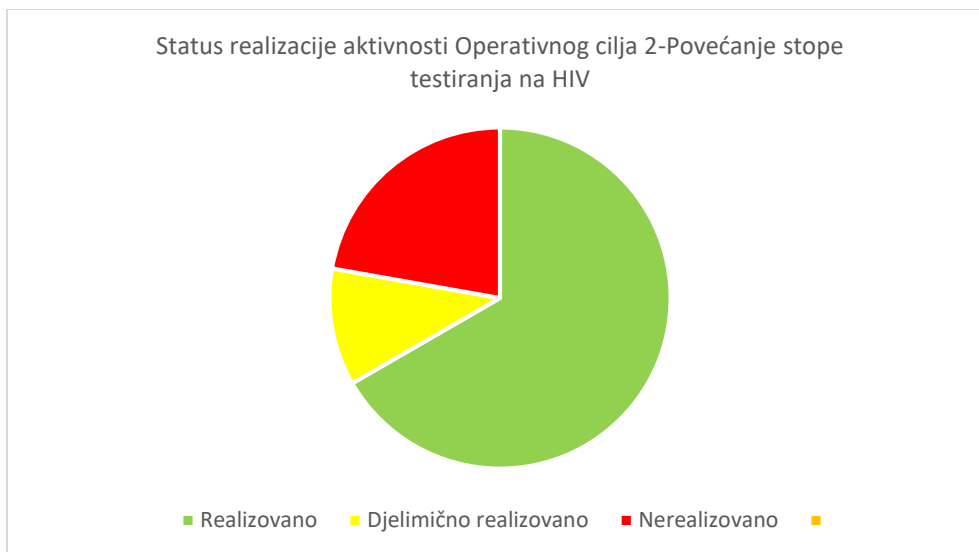
Predmetni nastavnici koji realizuju nastavu iz biologije i izbornog predmeta „Zdravi stilovi života“ imaju mogućnost da koriste međupredmetni program za srednje škole, koji je dostupan na sajtu Zavoda za školstvo, a koji sadrži preporučene sadržaje za realizaciju tema iz oblasti zdravlja, prevencije i razvoja ključnih kompetencija. Ovi sadržaji mogu poslužiti za dopunu otvorenog dijela programa predmeta „Zdravi stilovi života“, uključujući i teme koje se odnose na prevenciju HIV infekcije i promociju zdravih stilova života. Prikupljeni podaci pokazuju da je ova aktivnost relativno dobro zastupljena u srednjim školama. Potpunu realizaciju prijavilo je 10 škola, dok su 4 škole aktivnost realizovale djelimično. Ukupan obuhvat od 1.383 učenika potvrđuje da nastavni program predstavlja važan kanal za kontinuiranu edukaciju učenika o prevenciji HIV infekcije i usvajanju zdravih stilova života. U srednjim stručnim školama ne postoji izborni predmet „Zdravi stilovi života“, što predstavlja ograničavajući faktor za sistemsko uključivanje ovih sadržaja u nastavni proces.

Kada je riječ o organizovanju sesija za roditelje učenika srednjih škola o simptomima HIV infekcije, rizicima za oboljevanje, načinima prevencije, aktivnost nije realizovana jer ne postoji metodologija o načinu rada na osnovu koje bi se adekvatno mogle sprovesti sesije.

Operativni cilj 2 - Povećanje stope testiranja na HIV

Akcionim planom planirano je da se ovaj cilj postigne sprovođenjem 9 aktivnosti, od čega je šest realizovano, jedna djelimično realizovana, a dvije nerealizovane. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 2 dat je u Grafiku 5.

Grafik 5: Status realizacije aktivnosti Operativnog cilja 2 - Povećanje stope testiranja na HIV

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti zaključuje se da je ostvaren pozitivan trend indikatora učinka koji se tiče povećanja broja testiranih osoba sa 13,2 na 14,4 u odnosu na 1000 stanovnika. Ključno dostignuće u realizaciji planiranih aktivnosti tiče se broja testiranja u Institutu za javno zdravlje. U 2024. godini odrađeno je 963 testiranja (852 osobe), a tokom 2025. godine odrađeno je 1040 testiranja (949 osoba). U okviru nabavke dijagnostikuma za potrebe IJZCG nabavljeni brzi testovi koji koriste oralnu tečnost kao uzorak za testiranje; testiranje na terenu organizovano u sklopu obilježavanja značajnih datuma iz ove oblasti.

- U 2024. godini, na terenu testirano ukupno 35 MSM, 70 PWID;
- U 2025. godini, na terenu testirano ukupno 24 MSM, 208 PWID, 8 SW).

Sprovedene su edukacije u domovima zdravlja Berane, Bijelo Polje, Bar, Kotor, Herceg Novi, Nikšić, Pljevlja i u IJZCG. Broj učesnika: 141 iz domova zdravlja Bijelo Polje, Berane, Rožaje, Plav, Andrijevića, Pljevlja, Mojkovac, Kolašin, Bar, Budva, Kotor, Herceg Novi, Nikšić, Podgorica, Cetinje, Danilovgrad, opštih bolnica u Bijelom Polju, Pljevljima, i Baru, KBC Berane, SB Brezovik i iz IJZCG. Učestvovali su izabrani ljekari, ginekolozi, mikrobiolozi, epidemiolozi, spec. urgentne medicine i medicinski tehničari.

IJZCG je u saradnji sa Juventasom realizovao testiranje u zajednici u prostorijama drop in centra za osobe koje koriste droge i drop in centra za osobe koje pružaju seksualne usluge (1 dan – 21.11.2025.) i u drop in centru za LGBTIQ+ osobe, njihove porodice, prijatelje/ice i saveznike/ice “Blender” - 1 dan povodom Evropske nedelje testiranja koja se obilježavala od 17-23.11.2025. godine. U drop in centru za osobe koje koriste droge i drop in centru za osobe koje pružaju seksualne usluge realizovano je 8 testiranja. U drop in centru za LGBTIQ+ osobe, njihove porodice, prijatelje/ice i saveznike/ice “Blender” realizovano je 8 testiranja, dok je na terenu realizovano jedno testiranje u Budvi za osobe koje pružaju seksualne usluge. Ukupan broj testiranih u Juventasu je 83 osobe (MSM- 24; OID: 25; SR 4; opšta populacija 30).

Obilježena su dva značajna datuma i tokom 2024. i tokom 2025. godine, a koja se tiču obilježavanja Nacionalnog dana testiranja na HIV i Evropske nedjelje testiranja tokom kojih je izvršena zajednička akcija testiranja u svim Savjetovalištim za DPST u Crnoj Gori.

NVO MHF-CHF je povodom obilježavanja Nacionalnog dana testiranja u 2024. i 2025. godini odradio promociju u trajanju od 7 dana (4 objave preko društvenih mreža), sajta fondacije i peer savjetovanja/terenskog radnika na terenu o testiranju načinu testiranja.

Opt out ponuda testiranja za sve trudnice regulisana je Pravilnikom o obaveznim pregledima određenih kategorija stanovništva.

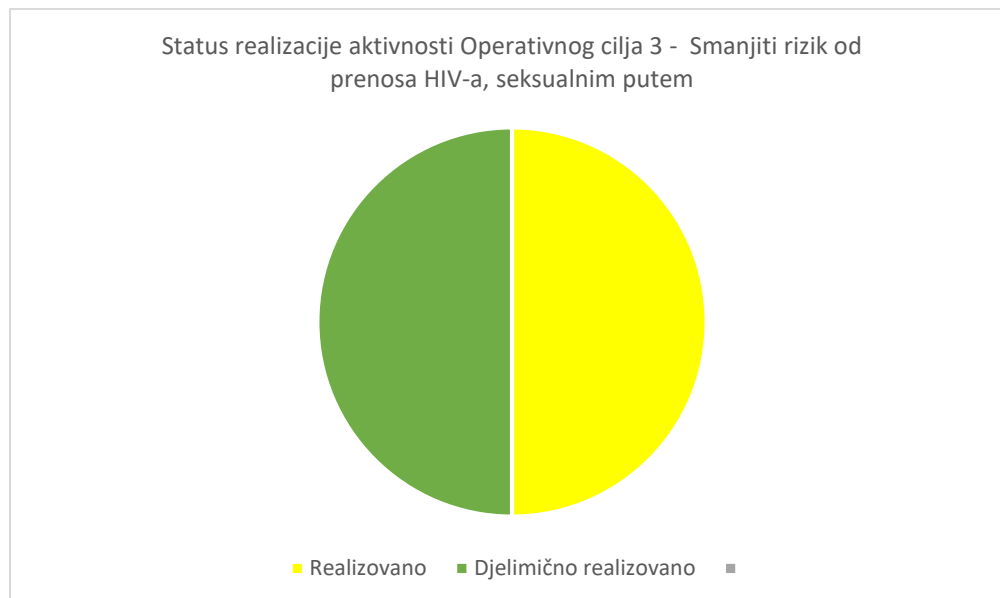
Djelimičan pomak napravljen je u cilju izrade Smjernica za testiranje na HIV, HBV i HCV sa protokolom rada u Savjetovalištim za DPST. Obrazovana je radna grupa i izrađen je nacrt dokumenta.

Nerealizovane su aktivnosti koje se tiču izrade modula za edukaciju u vezi sa testiranjem na HIV i druge krvno i polno prenosive infekcije i analize o testiranju na HIV u privatnom zdravstvenom sektoru i definisanju preporuka za unapređenje saradnje između privatnih i zdravstvenih ustanova zbog nedostatka i nepostojanja zvaničnog registra privatnih zdravstvenih ustanova u Crnoj Gori.

Operativni cilj 3 - Smanjiti rizik od prenosa HIV-a seksualnim putem

Akcionim planom planirano je da se ovaj cilj postigne sprovođenjem dvije aktivnosti, od čega je jedna realizovana, i jedna djelimično realizovana. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 3 dat je u **Grafiku 6**.

Grafik 6: Status realizacije aktivnosti Operativnog cilja 3 - Smanjiti rizik od prenosa HIV-a, seksualnim putem

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti zaključuje se da je trend u ostvarivanju prelazne vrijednosti indikatora učinka kada je riječ povećanom nivou upotrebe kondoma u rizičnim situacijama negativan iz razloga što nije sprovedeno BBS istraživanje.

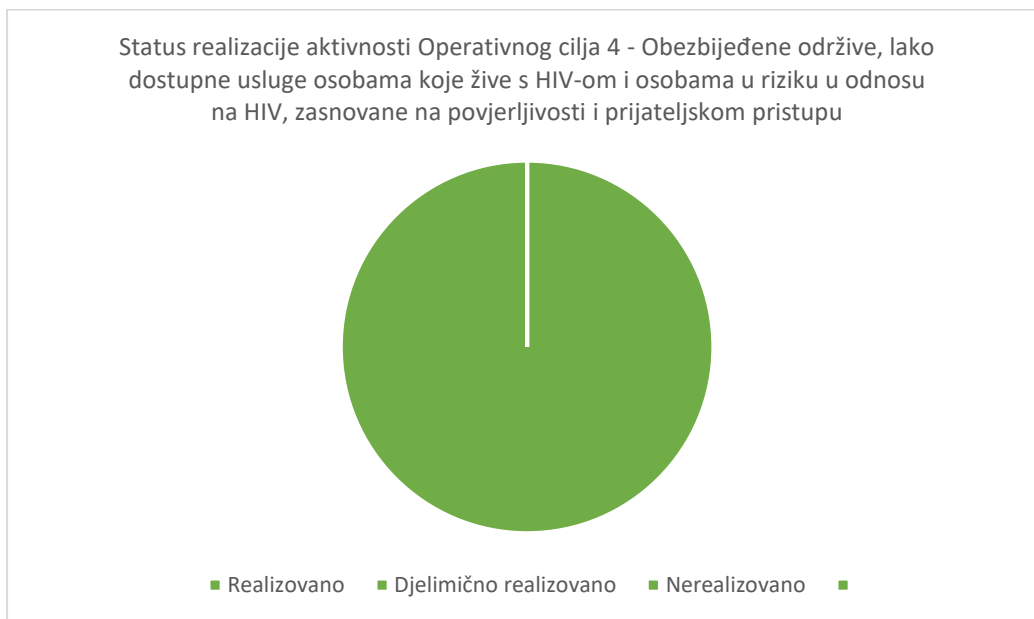
Ukupno 8576 kondoma je distribuirano 2025. godine putem drop in centra NVO CAZAS.

Ostvaren je djelimičan napredak kada je u pitanju sprovođenje redovne analize prijavljivanja polno prenosivih infekcija sa posebnim akcentom na vulnerabilnost populacije iz razloga što je neophodno unaprijediti sistem prijavljivanja PPI i izmjeniti prijavne kartice za ove bolesti kako bi bilo moguće prikupljati epidemiološke podatke od značaja.

Operativni cilj 4 - Obezbiježene održive, lako dostupne usluge osobama koje žive s HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu

Akcionim planom planirano je da se ovaj cilj postigne sprovođenjem 5 aktivnosti, i sve su realizovane. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 4 dat je u **Grafiku 7**.

Grafik 7: Status realizacije aktivnosti Operativnog cilja 4 - Obezbiježene održive, lako dostupne usluge osobama koje žive s HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se da je ostvaren pozitivan trend kada je u pitanju prelazna vrijednosti indikatora učinka koji se odnosi na broj i % mjesta koje pružaju preventivne usluge osobama koje žive sa HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu.

Ključna dostignuća u realizaciji planiranih aktivnosti tiču se sprovođenja obuka od strane NVO MHF-CHF za 10 OCD koje rade sa vulnerabilnim populacijama u sjevernim opštinama Crnoj Gori u oblasti zaštite ljudskih prava osoba koje žive sa HIV-om i njihovih porodica, partnera i prijatelja.

NVO Juventas je sproveo preventivne i programa podrške za MSM populaciju – distribucija osnovnog paketa usluga, i to: obuhvaćeno je 1228 jedinstvenih klijenata; distribuirano 14768 kondoma; distribuirano 2056 lubrikanata u tubi (50ml), 4318 lubrikanata u kesici; promo materijal: 6400 komada; 110 izvršenih savjetovanja sa psihološkinjom; 3334 izvršena savjetovanja sa saradnikom u socijalnoj inkluziji; 2852 uputa na testiranje na HIV: 629 internet savjetovanja. Tokom svih 12 mjeseci u Blenderu je pružana podrška i njegovana inkluzivna praksa kroz organizovanje različitih aktivnosti za LGBTIQ+ zajednicu: dan za kuvanje, dan društvenih igara, filmsko veče.

Kada je riječ o sprovođenju preventivnih i programa podrške za OKID populaciju - distribucija osnovnog paketa usluga, NVO Juventas je imao 297 jedinstvenih klijenata kroz 2170 kontakata; podijeljeno je 16674 igala; 9960 špriceva; 821 kuvalo; 942 kondoma; 52 lubrikanta, 364 podvezice; 5916 alkoholnih maramica; 2817 ampule destilovane vode; 179 špriceva je vraćeno; 185 igli je vraćeno; izvršeno je 635 savjetovanja sa socijalnim radnikom/com; 86 savjetovanja sa psihologom; 1660 savjetovanja sa saradnikom u socijalnoj inkluziji. Tokom svih 12 mjeseci pružana je besplatna usluga pranja i sušenja odjeće; donacija odjeće I obuće; podrška tima za porodičnu podršku. NVO CAZAS je imala jedinstvenih klijenata (862 M i 145Ž) kroz 10 890 kontakata; od čega je novih korisnika 34; podijeljeno je 58 227 igala; 35 150 špriceva; 21 289 kuvala; 8 576 kondoma; 687 lubrikanata; 4 637 podvezica; 30 404 alkoholnih tufpera; 17 327 ampula destilovane vode; 2 890 je igala vraćeno; 1 327 je špriceva vraćeno; ostvareno je 210 savjetovanja sa socijalnim radnikom; 89 savjetovanja sa psihologom; 72 savjetovanja sa doktorom; i 1 260 savjetovanja sa vršnjačkim radnikom.

Kada je riječ o sprovođenju preventivnih i programa podrške za OSR populaciju - distribucija osnovnog paketa usluga, NVO Juventas realizovala je sljedeće: podršku za 119 jedinstvenih klijentkinja koje pružaju seksualne usluge kroz 711 kontakata; podijeljeno je 4858 kondoma; 371 lubrikant; izvršeno 331 savjetovanje sa socijalnim radnikom/com; 25 savjetovanja sa psihologom 567 savjetovanje sa saradnikom u socijalnoj inkluziji; 137 frizerske usluge. Tokom svih 12 mjeseci pružana je besplatna usluga pranja i sušenja odjeće; donacija odjeće I obuće; podrška tima za porodičnu podršku.

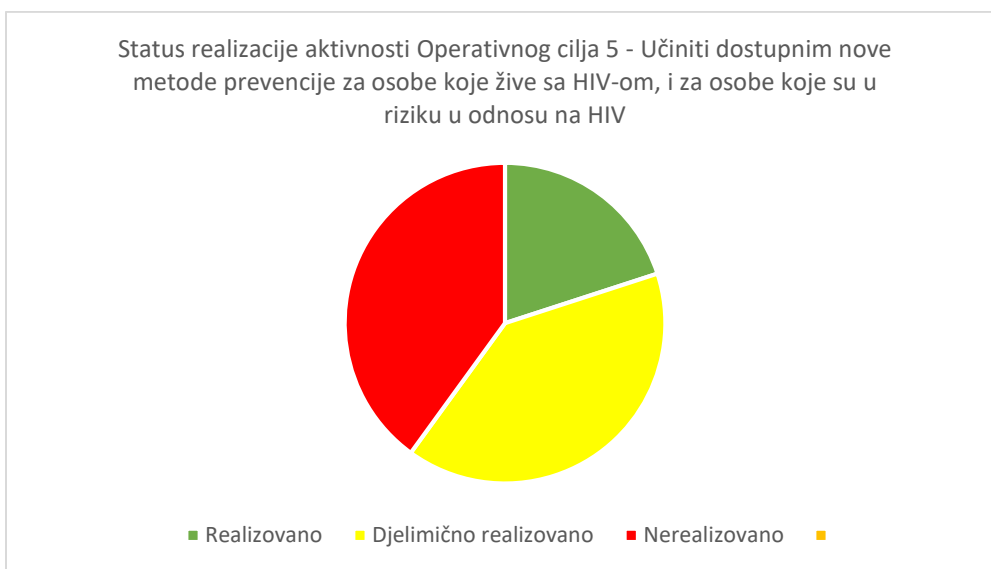
Kada je riječ o sprovođenju preventivnih i programa podrške za osobe u zatvoru NVO Juventas realizovala je sljedeće: podršku za 156 jedinstvenih klijenata/kinja kroz 211 kontakata; 209 savjetovanje sa socijalnom radnicom; 160 savjetovanje sa saradnikom u socijalnoj inkluziji.

Kada je riječ o sprovođenju preventivnih i programa podrške za populaciju osoba koje žive sa HIV-om, NVO MHF-CHF sprovela je obuku za 25 osoba koje žive sa HIVom, na kojoj su predstavljeni mehanizmi zaštite ljudskih prava i sloboda, kao i edukacija o preventivnim programima zaštite osoba koje žive sa HIV-om i partnera. Održan je seminar za PLHIV. Povećana je terapijska pismenost osoba koje žive sa HIV-om. Popravljen kvalitet života u smislu ličnog razvoja za osobe sa HIV-om i njihove partnere i članove porodice u 2024. godini.

Operativni cilj 5 - Učiniti dostupnim nove metode prevencije za osobe koje žive sa HIV-om, i za osobe koje su u riziku u odnosu na HIV

Akcionim planom planirano je da se ovaj cilj postigne sprovođenjem 5 aktivnosti, od čega je jedna realizovana, dvije su djelimično realizovane, a dvije nerealizovane. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 5 dat je u **Grafiku 8**.

Grafik 8: Status realizacije aktivnosti Operativnog cilja 5 - Učiniti dostupnim nove metode prevencije za osobe koje žive sa HIV-om, i za osobe koje su u riziku u odnosu na HIV

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se da je ostvaren negativan trend kada je u pitanju ispunjenost prelazne vrijednosti indikatora učinka koji se odnosi na završenu analizu zakonodavnog okvira o mogućnosti uvođenja PrEP-a u zdravstveni sistem Crne Gore.

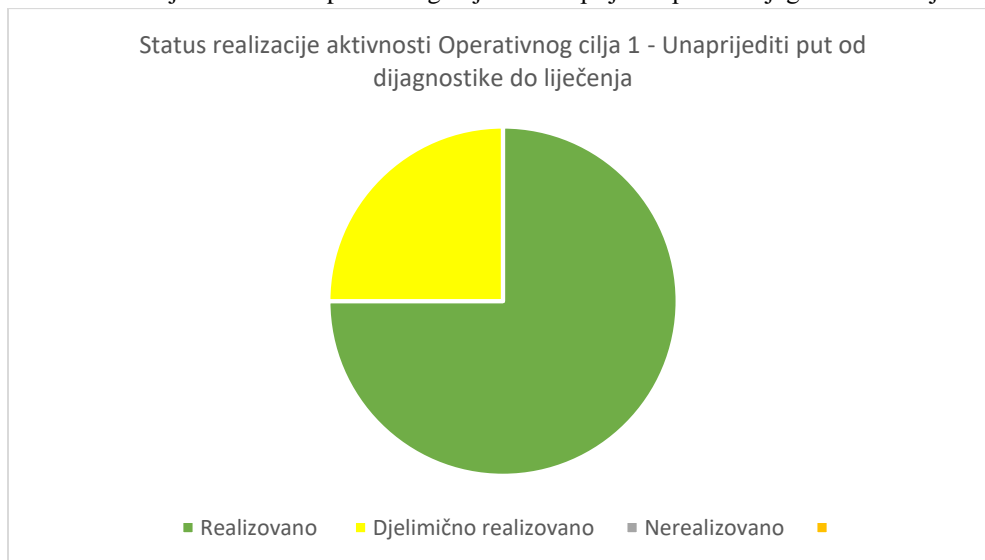
Realizovana je aktivnost koju je sprovela Infektivna klinika KCCG koja se odnosi na obezbjeđivanje i nabavku ART za post ekpozicionu profilaksu. Tokom 2024. godine je 5 pacijenata dobilo PeP, a u 2025. godini 21. Nije zabilježen nijedan slučaj dobijanja infekcije nakon uzimanja PeP-a. Djelimično su realizovane aktivnosti koje se tiču izrade protokola za PrEP i smjernica za PeP. Navedene aktivnosti treba prenijeti u naredni akcioni plan. Nerealizovane su aktivnosti koje se tiču izrade analize o mogućnosti uvođenja PrEP-a i sprovođenja informativno-edukativne kampanje o inovativnim preventivnim metodama (PrEP i testiranje u zajednici) zbog nedostatka finansijskih resursa. Takođe, ne postoje jasne smjernice o načinu i kriterijumima upotrebe PrEP- a koje bi poslužile kao osnov za realizaciju ove aktivnosti.

OBLAST 3: DIJAGNOSTIKA, LIJEČENJE I ZDRAVSTVENA BRIGA I ZAŠTITA

Ova oblast sadrži jedan operativni cilj. Sprovedene su četiri aktivnosti, od čega je tri realizovano, a jedna djelimično realizovana, što je detaljnije prikazano u tekstu koji slijedi. Pregled realizovanih

aktivnosti Operativnog cilja 1 dat je u **Grafiku 9**.

Grafik 9: Status realizacije aktivnosti Operativnog cilja 1 - Unaprijediti put od dijagnostike do liječenja

Operativni cilj 1 - Unaprijediti put od dijagnostike do liječenja

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se da je ostvaren opadajući trend kada je u pitanju prelazna vrijednosti indikatora učinka koji se odnosi na procenat osoba koje koriste terapiju u odnosu na ukupan procijenjen broj osoba koje žive sa HIV-om. Procenat osoba koje koriste terapiju u odnosu na ukupan procijenjen broj osoba koje žive sa HIV-om je 65% (vrijednost dobijena korišćenjem SPECTRUM modela za estimacije) umjesto planiranih 71%.

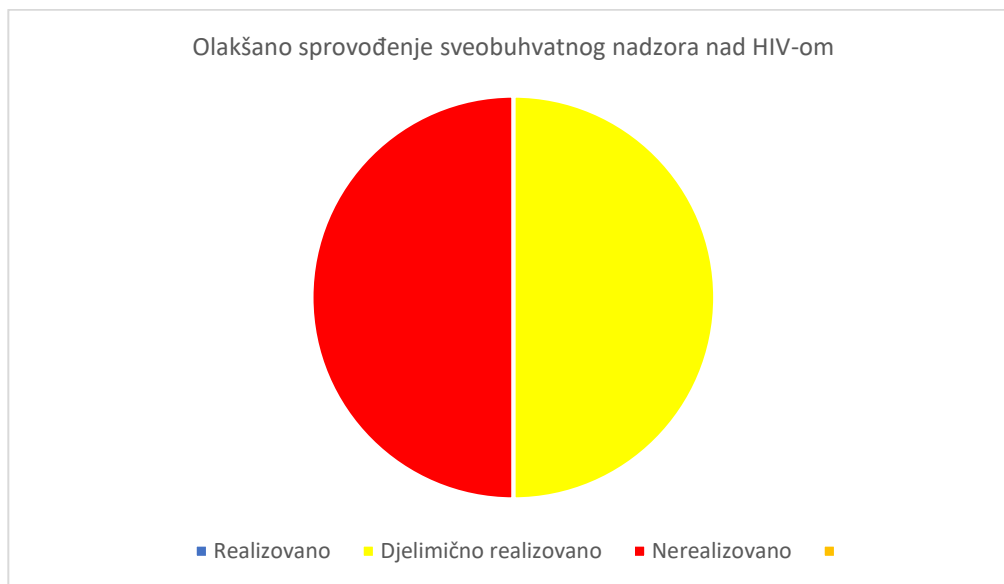
Ključno postignuće kada je u pitanju ovaj indikator je da je u 2024. godini broj pacijenata koji je koristio ART je 304, a u 2025. godini 330. U toku 2024. godine za 8 pacijenata je izdat uput na test rezistencije, a u toku 2025. godine za 4 pacijenta izdat je uput za test rezistencije. Među ovim pacijentima nije bilo djece. Obezbijedjeni su testovi za praćenje efekata terapije, pa je IJZ uradio 486 CD4 i 510 PCR testova. Kada je u pitanju unapređenje molekularne dijagnostike i kapaciteta sekvenciranja sprovedena je obuka za jednu vrstu testova i u narednom periodu realizovaće se još jedna sa drugom vrstom testova. Tokom obuke obučene su 3 osobe za rad. U toku je implementacija analize. Broj urađenih testova za primarnu rezistenciju je 19. Broj urađenih testova za sekundarnu rezistenciju 7 (rađeno od testova dobijenih od RKI). Izrađen je nacionalni protokol za liječenje HIV/AIDS-a i dostavljen Ministarstvu zdravlja na usvajanje.

OBLAST 4: NADZOR

Ova oblast sadrži jedan operativni cilj. Sprovedene su dvije aktivnosti, od čega je jedna djelimično

realizovana, a jedna nerealizovana, što je detaljnije prikazano u tekstu koji slijedi. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1 dat je u **Grafiku 10**.

Grafik 10: Status realizacije aktivnosti Operativnog cilja 1 - Olakšano sprovođenje sveobuhvatnog nadzora nad HIV-om

Operativni cilj 1 - Olakšano sprovođenje sveobuhvatnog nadzora nad HIV-om

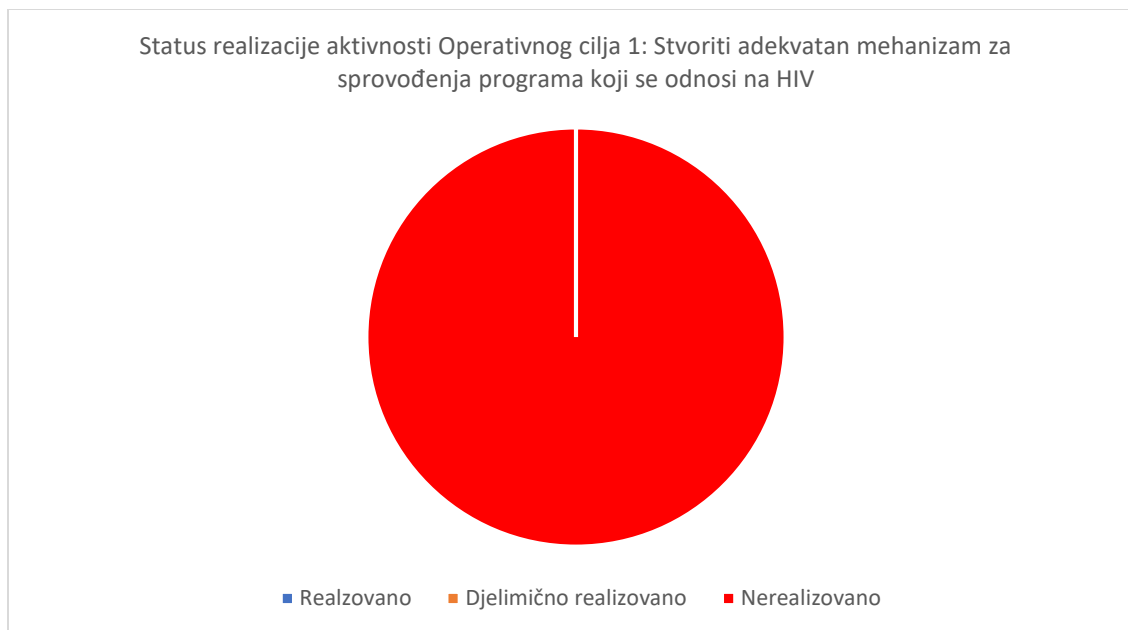
Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se da je ostvaren negativan trend kada je u pitanju prelazna vrijednosti indikatora učinka koji se odnosi na sprovedena biološko bihejvioralna istraživanja među ključnim populacijama.

Nije realizovano istraživanje iz područja HIV/AIDS-a na nacionalnom nivou među MSM zbog nedostatka finansijskih resursa. Kada je u pitanju uspostavljanje saradnje sa privatnim sektorom radi poboljšanja prijavljivanja broja osoba testiranih i obuhvaćenih zdravstvenim pregledom vezani za HIV/AIDS, započeto je mapiranje privatnih zdravstvenih ustanova.

OBLAST 5: KOORDINACIJA I PARTNERSTVA

Ova oblast sadrži jedan operativni cilj. Sprovedene su dvije aktivnosti, i obje su nerealizovane, što je detaljnije prikazano u tekstu koji slijedi. Pregled realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1 dat je u **Grafiku 11**.

Grafik 11. Status realizacije aktivnosti Operativnog cilja 1: Stvoriti adekvatan mehanizam za praćenje sprovođenja programa koji se odnosi na HIV

Operativni cilj 1 - Stvoriti adekvatan mehanizam za praćenje sprovođenja programa koji se odnosi na HIV

Analizom rezultata sprovedenih aktivnosti potvrđuje se da je ostvaren negativan trend kada je u pitanju prelazna vrijednost indikatora učinka koja se odnosi na % sredstava koja se izdvajaju za nacionalni HIV odgovor iz domaćih (nacionalnih) izvora u odnosu na ukupna sredstva za sprovođenje nacionalnog odgovora za HIV/AIDS. Nijesu izrađene standardne procedure za monitoring na nacionalnom nivou zbog nedostatka kadrovskih kapaciteta. Takođe, nije pokrenut proces licenciranja saradnika u socijalnoj inkluziji. NVO CAZAS je planirao licenciranje svog servisa, međutim zbog normativnih ograničenja nije bilo moguće realizovati licenciranje.

III TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE

OBLAST 1	STIGMA I DISKRIMINACIJA OSOBA KOJE ŽIVE SA HIV-om I OSOBA KOJE SU U POVEĆANOM RIZIKU OD HIV-a							
Operativni cilj 1:	Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om							
Indikator učinka 1: % žena i muškaraca između 15-49 godina koji imaju diskriminatorne stavove prema osobama koje žive sa HIV-om (kompozitni indikator, bazirano na dva pitanja iz MICS istraživanja)	Polazna vrijednost (godina) 2018. god, MICS - 52,3% (oba pola) - 52,1% Ž - 53,1% M		Prelazna vrijednost (2024 godina) Postignuta vrijednost: MICS istraživanje je započeto krajem 2025. godine		Ciljna vrijednost (2026 godina) Smanjenje vrijednosti indikatora za 10% (2026)			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 		Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
1.1.1 Medijska kampanja sa ciljem smanjenja stigme i diskriminacije prema PLHIV	- Broj javnih medijskih nastupa - Procijenjen broj ljudi obuhvaćenih kampanjom u tradicionalnim medijima i na društvenim mrežama	NVO (u saradnji sa Infektivnom klinikom KCCG i Odjeljenjem za HIV, virusne hepatitise i PPI u IJZCG)	Realizovano <u>IJZCG</u> Odjeljenje za HIV, virusne hepatitise i PPI: medijski nastupi u okviru obilježavanja datuma od značaja (4. mart, European Testing Week, 1. decembar)		IV kvartal 2024. godine - IV kvartal 2025. godine	Planirano: 1 000 € Utrošeno: 800e	Global Fond, donatori <u>NVO MHF-CHF</u>	<u>IJZCG</u> Planirati i sprovesti kampanju koja je jasno usmjerena ka smanjenju stigme

			<u>NVO MHF-CHF</u> U cilju povećanja vidljivosti projekta i podizanja svijesti javnosti, realizovane su dvije televizijske gostujuće emisije – na RTCG i TV Gradska. Takođe, kroz društvene mreže i promotivne kanale agencije za marketing, zabilježeni su značajni dometi i angažman zajednice, što je dodatno doprinijelo informisanju šire javnosti o temama projekta. Promotivna kampanja o ljudskim pravima i slobodama osoba koje žive sa HIVom u CG u trajanju od 10 mjeseci, do aprila 2026.godine. Projekat “U PRAVO VRIJEME - Podrška zaštitnicima/ama ljudskih prava i OCD u oblasti promocije ljudskih prava i razvoja demokratske političke kulture” realizuju nevladine organizacije Juventas, Help Montenegro - Hilfe zur Selbsthilfe, Centar za monitoring i istraživanje – CeMi, Kvir Montenegro i				

			Otvoreni centar Bona fide, koji finansira Delegacija Evropske unije kroz program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava za Crnu Goru 2022 (EIDHR) a kofinansira Ministarstvo javne uprave. Za 10 mjeseci ukupan broj osoba do kojih su stige objave je bio 190 000 osoba I to Facebook – 65 000; Instagram 85 000; Theards 25 000; X-Twetter 15 000; Web sajt fondacije 120 ulazaka. NVO CAZAS: više medijskih nastupa u decembru su korišćeni za zagovaranje prevencije HIV-a i promociju testiranja na HIV, doprinoseći vidljivosti, smanjenju stigme i široj svijesti zajednice				
1.1.2 Edukativne radionice o smanjenju stigme i diskriminacije prema PLHIV i populacijama u povećanom riziku od HIV-a za adolescente u srednjim školama i fakultetima	1. Broj održanih radionica 2. Broj učesnika/ca 3. Broj uključenih škola 4. Broj uključenih fakulteta	NVO	Realizovano <u>IJZCG</u> Odrađena dva edukativna predavanja o HIV-u: na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Podgorici i Univerzitetu Mediteran u Podgorici	I kvartal 2025. godine - IV kvartal 2025. godine	Planirano: 7 200 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Global Fond, donatori,	Planirati sprovođenje ove aktivnosti i u narednom periodu

Operativni cilj 2:	Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (MSM, osobe koje koriste/injektiraju droge, OSR, osobe u zatvoru i druge osobe u riziku od društvene isključenosti)						
Indikator učinka 2: Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (MSM, osobe koje koriste/injektiraju droge, OSR, osobe u zatvoru i druge osobe u riziku od društvene isključenosti)	2023 Polazna vrijednost (godina) MSM: nema podataka, OSR: 24% (2021), OKID: 30,8% (2020)		2025 Prelazna vrijednost (godina) UNAIDS/Smjernice SZO za drugu generaciju HIV nadzora preporučuje sprovođenje BBS-a (bio bihevioralno istraživanje) svake 1-3 godine u ključnim populacijama i svakih 3-5 godina u drugim ciljanim populacijama ¹ Postignuta vrijednost: Nisu rađena BBS	2026 Ciljna vrijednost (godina) Smanjenje početne vrijednosti za 5% (2026)			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
1.2.1 Organizovanje edukacija/treninga za predstavnike/ce medija o afirmativnom i senzibilisanom izvještavanju o	- Broj edukacija za predstavnike/ce medija (geografska distribucija) - Broj predstavnika/ca	NVO uz podršku zdravstvenih i eksperata/kinja iz oblasti medijskog	Nije realizovano NVO CAZAS je imala odobren projekat finansiran od strane Sjedinjenih Američkih Država, u okviru kojeg je	III kvartal 2025. godine - IV kvartal 2025. godine	Planirano: 7 500 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Donatorska sredstva	Aktivnost se neće prenijeti zbog nedostatka finansijskih sredstava

¹ Referenca koja može da se postavi pod fus notom: : Global HIV Strategic Information Working Group, Biobehavioural Survey Guidelines For Populations At Risk For HIV. Dostupno na : <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/258924/9789241513012-eng.pdf/>

HIV/AIDS-u i afirmativnom izvještavanju položaja osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a	medija na edukacijama, - Odnos predstavnika/ca stampanih i elektronskih medija u edukaciji Izvještaj o sprovedenoj edukaciji i prijedlog mjera	izvještavanja i žurnalistike	bilo planirano sprovođenje ove aktivnosti. Međutim zbog obustavljanja donatorske podrške i prekida implementacije projekta, sredstva nijesu bila dostupna, te za ovu aktivnost nijesu utrošena sredstva.				
1.2.2 Organizovanje edukacija/treninga za medicinske radnike/ce o radu sa osobama koje žive sa HIV-om i/ili u povećanom riziku od HIV-a	- Broj edukacija za medicinske radnike/ce (geografska distribucija) - Broj medicinskih radnika/ca na edukacijama, - Broj i vrsta zdravstvenih ustanova Izvještaj o sprovedenoj edukaciji i prijedlog mjera	IJZCG, KCCG, NVO	Realizovano Infektivna klinika KCCG je realizovala radionice za zdravstvene radnike. <u>NVO MHF-CHF</u> 1. Održana obuka za 25 stručnih radnika, sociologa, psihologa i doktora opšte prakse u sjevernim opštinama CG u oblasti zaštite ljudskih prava osoba koje žive sa HIV-om i njihovih porodica, partnera i prijatelja. Period realizacije: 2024-2025.g Aktivnosti relizovane u okviru Projekta “U PRAVO VRIJEME - Podrška zaštitnicima/ama ljudskih prava i OCD u oblasti promocije ljudskih prava i razvoja	I kvartal 2025. godine - IV kvartal 2025. godine	Planirano: 7 500 € Utrošeno: <u>NVO MHF-CHF</u> 5. Utroseno 5.525e. 2. ukupno: 7440e	Donatori, budžetska sredstva (KME)	Aktivnost je neophodno sprovesti i u narednom periodu

demokratske političke kulture” realizuju nevladine organizacije Juventas, Help Montenegro - Hilfe zur Selbsthilfe, Centar za monitoring i istraživanje – CeMi, Kvir Montenegro i Otvoreni centar Bona fide, koji finansira Delegacija Evropske unije kroz program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava za Crnu Goru 2022 (EIDHR) a kofinansira Ministarstvo javne uprave.

2. Odrađena 3 akreditovana (Kod ljekarske komore CG) edukativna seminara za zdravstvene radnike i zaštitnike prava pacijenata u zdravstvenim ustanovama za sve tri regije (sjeverna, centralna I juzna regija). Ukupan broj ucesnika je bio 60 osoba. Period realizacije: 2024-2025.g

Aktivnosti relizovane u okviru Projekta Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava- zaštita i

			unapređenje ljudskih prava LGBTI osoba u Crnoj Gori Neadekvatan pristup LGBT osoba zdravstvenim uslugama koje je finansiralo Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava. Utroseno sredstava				
1.2.3. Organizovanje obilježavanja svjetskih kampanja (1. decembra, svjetskog dana borbe protiv HIV/AIDS-a)	- Sprovedeno obilježavanje 1. decembra - Broj medijskih izvještaja o HIV/AIDS-u tokom ovih dana, - Broj organizovanih tribina i predavanja povodom 1. decembra, Broj izrađenog edukativnog materijala	MZ, IJZCG, KCCG, NVO	Realizovano <u>IJZCG</u> - Odrađena dva edukativna predavanja o HIV-u: na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Podgorici i Univerzitetu Mediteran u Podgorici - četiri medijska nastupa tokom obilježavanja 1. Decembra, izrađeni bookmarkeri (500) <u>NVO MHF-CHF</u> Promotivna kampanja za 1. Decembar kroz visual I materijale dijeljenjem zdrstvenim ustanovama I info material za slobodno skidanje sa sajta fondacije. <u>NVO Juventas</u>	IV kvartal 2024. Godine - IV kvartal 2024. godine	Planirano: 1 000 € Utroseno: 1000e	Donatori, budžetska sredstva (KME)	Aktivnost je neophodno sprovesti i u narednom periodu

			1 (nastup Programske direktorice Juventasa Marije Radović u emisiji "Građanski ugao", emitovanoj na TV E, 19. novembra 2025. godine. Emisija je obrađivala HIV/AIDS, servise podrške u zajednici, da li razumijemo, podržavamo I prihvatamo, o stigma koja traje iako medicina napreduje, o ljudima čiji se životi ne vide iza statistika, o tome koliko instucije I organizacije zaista pomažu I šta znači imati podršku ukoliko živiš sa HIV-om u Crnoj Gori.) NVO CAZAS Gostovanje programske direktorice povodom 1.decembra; u kojem je predstavljano stanje u vezi sa HIV infekcijom u Crnoj Gori, dostupnost terapije, kao I skretanje pažnje na stigmatizaciju oboljelih u našem društvu; takođe gostovanje na TV Vijesti 1.decembra zajedno sa IJZ.				

OBLAST 2

PREVENCIJA

Operativni cilj 1:	Unaprijediti znanje kod mladih o HIV infekciji, rizicima za prenošenje HIV infekcije, kao i posljedicama						
Indikator učinka 1: Broj radionica i info sesija, broj učesnika, dostupnost podataka o stavovima učenika srednjih škola o HIV-u	Polazna vrijednost 2024 godina Istraživanje IJZCG ² 21,82 %		Prelazna vrijednost (2024) Izrada uporedivih kriterijuma za utvrđivanje stavova učenika srednjih škola iz oblasti HIV-a Postignuta vrijednost: Nijesu izrađeni kriterijumi	Ciljna vrijednost 2026 godina Sprovedeno istraživanje i dostupani podaci			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka- Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
2.1.1 Organizovanje radionica za učenike srednjih škola o infekciji, načinima prenošenja, rizicima, simptomima	- Pripremljen material za edukaciju - Broj realizovanih radionica	MZ, IJZCG, MPNI, Zavod za školstvo	Realizovano <u>NVO MHF-CHF</u> Povodom 1. Decembra 2025.g. odradjeno predavanje – edukativno predavanje za 15 ucesnika Gimnazije “Niko Rolovic”, predstavnik fondacije I strucni saradnik fondacije doktor Socijalne medicine Zavod za školstvo je realizovao savjetovanje sa pedagogima i psiholozima iz osnovnih i srednjih	I kvartal 2025 - Kontinuirano	Planirano: 0,00 € godišnje Nijesu utrošena sredstva	donacije	Aktivnost će se prenijeti I u naredni akcioni plan

² Ispitivanje znanja i stavova u vezi sa HIV/AIDS-om, među mladima uzrasta 15 do 24 godine, u Crnoj Gori. Istraživanje sprovedeno IJZCG, 2012. godine.

škola na regionalnom principu u 2024. godini. Tom prilikom im je sugerisano da mogu koristiti dio programa Zdravi stilovi života koji se odnosi na ovu oblast (Uticaj psihoaktivnih supstanci na zdravlje) koji se izučava sa 6 časova godišnje da u okviru svog rada približe učenicima koji ne biraju ovaj izborni predmet.

Zavod za školstvo je tokom 2024. godine organizovao savjetovanja za pedagoge i psihologe iz osnovnih i srednjih škola na regionalnom principu. Tom prilikom stručnim saradnicima je sugerisano da u svom radu sa učenicima koriste sadržaje iz programa izbornog predmeta „Zdravi stilovi života“, posebno dio koji se odnosi na uticaj psihoaktivnih supstanci na zdravlje, kako bi i učenici koji ne pohađaju ovaj predmet bili upoznati sa temama značajnim za očuvanje zdravlja i prevenciju rizičnih ponašanja.

			Rezultati kratkog informativnog istraživanja sprovedenog u svim državnim srednjim školama u Crnoj Gori pokazuju da je ova aktivnost u velikoj mjeri realizovana tokom 2025. godine. Potpunu realizaciju prijavilo je 12 škola, djelimičnu realizaciju 5 škola, dok je ukupno 1.440 učenika bilo obuhvaćeno ovim aktivnostima. Navedeni podaci ukazuju na dobar obuhvat učenika i zadovoljavajući nivo informisanja o HIV infekciji, načinima prenošenja, rizicima i simptomima.				
2.1.2 Organizovanje info sesija za roditelje učenika srednjih škola o simptomima HIV infekcije, rizicima za oboljevanje, načinima prevencije	- Broj info sesija u srednjim školama	MZ, IJZCG, MPNI, NVO	Nije realizovano Ne postoji metodologija o načinu rada na osnovu koje bi se adekvatno mogle sprovesti sesije	I kvartal 2025 - Kontinuirano	Planirano: 0,00 € godišnje Utrošeno: nijesu utrošena sredstva		Aktivnost neće biti prenesena u naredni akcioni plan
2.1.3 Organizovanje savjetovanja za pedagoge i psihologe srednjih škola	Broj info sesija	MZ, IJZCG, MPNI, Zavod za školstvo	Djelimično realizovano U okviru regionalnih savjetovanja koje je Zavod za školstvo organizovao tokom 2024.	I kvartal 2025 -Kontinuirano	Planirano: 0,00 € godišnje		

o simptomima infekciji, rizicima za prenošenje, načinima prevencije, programima podrške u slučaju oboljelog učenika ili učenika u riziku od oboljevanja			godine za pedagoge i psihologe iz osnovnih i srednjih škola, stručnim saradnicima je sugerisano da u okviru svojih godišnjih programa rada realizuju teme koje se odnose na HIV infekciju, rizike za prenošenje, načine prevencije i programe podrške učenicima oboljelim od HIV-a ili učenicima u riziku od oboljevanja. Na osnovu podataka prikupljenih od srednjih škola u Crnoj Gori, može se zaključiti da su savjetovanja realizovana u ograničenom obimu. Iako je 12 škola navelo da su aktivnosti sprovedene u potpunosti ili djelimično, ukupan broj učesnika (21) ukazuje na veoma mali obuhvat stručnih saradnika. Dobijeni rezultati ukazuju na potrebu za intenziviranjem ovih aktivnosti i dodatnim jačanjem kompetencija pedagoga i psihologa za pružanje stručne podrške i sprovođenje preventivnih programa u oblasti HIV infekcije.		Utrošeno: nijesu utrošena sredstva		

2.1.4 Fokus u nastavi otvorenog dijela programa za izborni predmet "Zdravi stilovi života"	Broj održanih časova u otvorenom dijelu prdmetnog programa, o HIV-u okviru izbornog predmeta "Zdravi stilovi života"	Zavod za školstvo, MPNI	Realizovano Predmetni nastavnici koji realizuju nastavu iz biologije i izbornog predmeta „Zdravi stilovi života“ imaju mogućnost da koriste međupredmetni program za srednje škole, koji je dostupan na sajtu Zavoda za školstvo, a koji sadrži preporučene sadržaje za realizaciju tema iz oblasti zdravlja, prevencije i razvoja ključnih kompetencija. Ovi sadržaji mogu poslužiti za dopunu otvorenog dijela programa predmeta „Zdravi stilovi života“, uključujući i teme koje se odnose na prevenciju HIV infekcije i promociju zdravih stilova života. Rezultati istraživanja pokazuju da je ova aktivnost relativno dobro zastupljena u srednjim školama. Potpunu realizaciju prijavilo je 10 škola, dok su 4 škole aktivnost realizovale djelimično. Ukupan obuhvat od 1.383 učenika potvrđuje da nastavni	I kvartal 2025 - Kontinuirano	Planirano: 0, 00 €	Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Aktivnost će biti prenesena u naredni akcioni plan

			program predstavlja važan kanal za kontinuiranu edukaciju učenika o prevenciji HIV infekcije i usvajanju zdravih stilova života. U srednjim stručnim školama ne postoji izborni predmet „Zdravi stilovi života“, što predstavlja ograničavajući faktor za sistemsko uključivanje ovih sadržaja u nastavni proces.				
Operativni cilj 2:	Povećanje stope testiranja na HIV						
Indikator učinka 1: Broj testiranih osoba na HIV (ne uključujući dobrovoljne davaoce krvi)	Polazna vrijednost (godina) 13,2 na 1000 stanovnika (2023)	Prelazna vrijednost (godina) 14,0 na 1000 stanovnika (2024)	Ciljna vrijednost (godina) 15,0 na 1000 stanovnika (2026)				
		Postignuta vrijednost: 14,4 na 1000 stanovnika (2024) prema podacima Godišnjeg izvještaja o HIV-u Instituta za javno zdravlje					
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
2.2.1 Obezbeđivanje rada Savjetovališta za HIV u 8 domova zdravlja i IJZCG	- Nabavka brzih testova iz krvi - Broj urađenih testiranja na HIV u	MZ, FZZO, IJZCG, DZ	Realizovano <u>IJZCG</u> u 2024.g:	IV kvartal 2024 - Kontinuirano	Planirano: 85 000€ godišnje	Sredstva iz budžeta	Aktivnost će biti sastavni dio novog akcionog plana

	savjetovalištim za DPST - Broj testiranih osoba (distribucija po savjetovalištim) Broj održanih predavanja i tribina u lokalnim zajednicama		odrađeno 963 testiranja (testirane 852 osobe) u 2025.g: odrađeno 1040 testiranja (testirano 949 osoba)		Utrošeno:85 000€		
2.2.2 Obezbjedivanje brzih testova iz pljuvačne tečnosti za testiranje na terenu	- Broj MSM testiranih na terenu - Broj SR testiranih na terenu Broj OKID testiranih na terenu	IJZCG, NVO	Realizovano IJZCG U okviru nabavke dijagnostikuma za potrebe IJZCG nabavljeni brzi testovi koji koriste oralnu tečnost kao uzorak za testiranje; testiranje na terenu organizovano u sklopu obilježavanja značajnih datuma iz ove oblasti. - U 2024. godini, na terenu testirano ukupno 35 MSM, 70 PWID U 2025. godini, na terenu testirano ukupno 24 MSM, 208 PWID, 8 SW)	II kvartal 2024. godine - IV kvartal 2024. godine	Planirano: 1 500 € Godišnje Utrošeno: 2620 €	Sredstva iz budžeta	
2.2.3 Izrada modula za edukaciju u vezi sa testiranjem na HIV i druge krvno i polno prenosive infekcije	Izrađeni moduli za edukaciju	IJZCG	Nije realizovano Nijesu obezbijedena sredstva	I kvartal 2025. godine - IV kvartal 2025. godine	Planirano: 1 500 € Utrošeno:nijesu utrošena sredstva	Global Fond, donatori	Aktivnost se neće prenijeti u novi akcioni plan

2.2.4 Revizija i usvajanje Smjernica za testiranje na HIV, HBV i HCV sa protokolom rada u Savjetovalištim za DPST	- Usvajane smjernice - Smjernice objavljene na sajtu MZ Broj štampanih smjernica	MZ, IJZCG	Djelimično realizovano Smjernice su izrađene i poslate MZ na usvajanje.	III kvartal 2024. godine - IV kvartal 2024. godine	Planirano: 500 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Redovna budžetska sredstva	Aktivnost će biti sastavni dio novog akcionog plana
2.2.5 Sprovođenje edukativnih seminara za zdravstvene radnike/ce o principima testiranja	- Broj sprovedenih seminara - Broj učesnika Broj zdravstvenih ustanova iz koje su učesnici/ce seminara (geografska i specijalističko stručna distribucija)	MZ, IJZCG	Realizovano <u>IJZCG:</u> Edukacija sprovedena u domovima zdravlja Berane, Bijelo Polje, Bar, Kotor, Herceg Novi, Nikšić, Pljevlja i u IJZCG Broj učesnika: 141 iz domova zdravlja Bijelo Polje, Berane, Rožaje, Plav, Andrijevića, Pljevlja, Mojkovac, Kolašin, Bar, Budva, Kotor, Herceg Novi, Nikšić, Podgorica, Cetinje, Danilovgrad, opštih bolnica u Bijelom Polju, Pljevljima, i Baru, KBC Berane, SB Brezovik i iz IJZCG (izabrani ljekari, ginekolozi, mikrobiolozi, epidemiolozi, spec. urgentne medicine, medicinski tehničari)	II kvartal 2024. godine - IV kvartal 2024. godine	Planirano: 7 500 € Utrošeno: 4 132 €	KME, redovna budžetska sredstva	
2.2.6 Sprovođenjene najmanje dvije sveobuhvatne kampanje za	- Sprovedene dvije kampanje - Ukupan broj testiranih osoba	IJZCG, DZ, NVO	Realizovano <u>IJZCG</u>	I i IV kvartal tokom 2024. godine - Rok završetka	Planirano: 2 500 € godišnje	IJZCG, (redovna sredstva)	Aktivnost će biti sastavni dio novog akcionog plana

promociju testiranja (u okviru nacionalnog dana testiranja na HIV, evropske nedjelje testiranja)	(distribucija po regionima i po ZU) - broj ZU koje su učestvovalе u kampanji (distribucija po regionima) - Broj medijskih kuća koje su pratile događaje - Broj izrađenog audio i video materijala (dzinglovi, reklame) - Broj štampanog IEM Broj NVO koje su učestvovalе u kampanjama		Obilježena oba značajna datuma i tokom 2024. i tokom 2025. godine; Zajednička akcija testiranja u svim Savjetovalištimа za DPST u Crnoj Gori <u>NVO MHF-CHF</u> Povodom obilježavanja nacionalnog dana testiranja 04.03.2024/2025 standardna promocija od 7 dana (4 objave na društvenim mrezama) pred I posle datuma preko društvenih mreza, sajta fondacije I peer savjetovanja/terenskog radnika na terenu o testiranju načinu testiranja.	aktivnosti zavisi od vremena kampanje. Na kraju drugog, trećeg i četvrtog kvartala	Utrošeno: 2 500 €	donatori Global Fond	
2.2.7 Zagovarati opt out ponudu testiranja za sve trudnice	- Broj sastanaka sa MZ, - Broj sastanaka sa predstavnicima struke (ginekološka sekcija), Broj sastanaka sa predstavnicima privatnih laboratorija	MZ, IJZCG, DZ	Realizovano Ova oblast je regulisana pravilnikom o obaveznim pregledima određenih kategorija stanovništva.	I kvartal 2025. godine - Četvrti kvartal 2025. godine	Planirano: 500 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Redovna budžetska sredstva	
2.2.8 Izraditi analizu o testiranju na HIV u privatnom	- Izrađena analiza - Izrađene preporuke	IJZCG, MZ	Nije realizovano zbog nedostatka resursa i nepostojanja zvaničnog	II kvartal 2025. Godine -	Planirano: 1 000 €	Redovna budžetska sredstva	Aktivnost neće biti sastavni dio novog akcionog plana

zdravstvenom sektoru i definisati preporuke za unapređenje saradnje između privatnih i zdravstvenih ustanova	Broj PZU uključenih u analizu		registra privatnih zdravstvenih ustanova u Crnoj Gori	Treći kvartal 2025. godine	Utrošeno:nijesu utrošena sredstva		
2.2.9 Sprovođenje testiranja na terenu (u Drop in centrima i outreach)	Broj osoba testiranih na terenu, distribucija po dobi, uzrastu, riziku (MSM, OKID, SR, osobe u zatvorima, pomorci) i mjestu testiranja	IJZCG, NVO	Realizovano IJZCG je u saradnji sa Juventasom realizovao testiranje u zajednici u prostorijama drop in centra za osobe koje koriste droge i drop in centra za osobe koje pružaju seksualne usluge (1 dan – 21.11.2025.) i u drop in centru za LGBTIQ+ osobe, njihove porodice, prijatelje/ice I saveznike/ice “Blender” (1 dan – 18.11.2025 povodom Evropske nedelje testiranja (obilježavala se od 17-23.11.2025.) Drop in centar za osobe koje koriste droge i drop in centar za osobe koje pružaju seksualne usluge - realizovano 8 testiranja. Drop in centar za LGBTIQ+ osobe, njihove	IV kvartal 2024. Godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 1 000 € Utrošeno:1 000 €	Budžetska sredstva	Ova aktivnost će se sprovesti i u narednom periodu

			porodice, prijatelje/ice I saveznike/ice “Blender” – realizovano 8 testiranja Teren - realizovano 1 testiranje u Budvi za osobe koje pružaju seksualne usluge. Ukupno testiranih u Juventasu: 83 osobe MSM- 24; OID: 25; SR 4; opšta populacija 30.				
Operativni cilj 3:	Smanjiti rizik od prenosa HIV-a, seksualnim putem						
Indikator učinka 1: Povećan nivo upotrebe kondoma u rizičnim situacijama	Polazna vrijednost (godina) - MSM 62,1% (2014) - OKID 33,3% (2020) OSR 70,1% (2021)		Prelazna vrijednost (2024 godina) Praćenje tendencija promjena indikatora u odnosu na polaznu vrijednost Postignuta vrijednost: Nisu sprovedena BBS	Ciljna vrijednost (godina) Porast za 5% (2026)			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
2.3.1 Zagovaranje i promocija veće upotrebe i dostupnosti kondoma	Broj organizovanih sastanaka - Broj organizovanih kampanja	NVO	Realizovano Ukupno 8576 kondoma je distribuirano 2025. godine putem drop in centra CAZAS-a.	IV kvartal 2024. Godine - Kontinuirano	NVO CAZAS nema podatke o utrošenim sredstvima; nabavku kondoma	Donatori	

					obezbijedio je UNDP		
2.3.2 Sprovođenje redovne analize prijavljivanja polno prenosivih infekcija sa posebnim akcentom na vulnerabilnost populacije	- Broj prijavljenih polno prenosivih bolesti (distribucija po vulnerabilnosti, geografska i institucionalna distribucija) Štampanje IEM	IJZCG	Djelimično realizovano	IV kvartal 2024. Godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 500 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Redovna budžetska sredstva	Neophodno unaprijediti sistem prijavljivanja PPI, izmjeniti prijavnice kartice za ove bolesti kako bi bilo moguće prikupljati epidemiološke podatke od značaja.
Operativni cilj 4:	Obezbjedejene održive, lako dostupne usluge osobama koje žive s HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu						
Indikator učinka 1: Broj i % mjesta koje pružaju preventivne usluge osobama koje žive sa HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu	Polazna vrijednost (godina) 5 održivih servisa		Prelazna vrijednost (2025 godina) 5 servisa Postignuta vrijednost: 5 servisa	Ciljna vrijednost (2026 godina) 6 održivih servisa			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
2.4.1 Sprovođenje preventivnih i programa podrške za MSM populaciju – distribucija osnovnog paketa usluga	- Broj i % MSM osoba obuhvaćen preventivnim programom/definisanim paketom intervencija	NVO	Realizovano <u>NVO MHF-CHF</u> Obuka za 10 OCD koje rade sa vulnerabilnim populacijama u sjevernim opštinama CG u oblasti	IV 2024 godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 37 979 € Utrošeno: <u>NVO MHF-CHF</u>	Global Fond, donatori	

	- Broj podijeljenih kondoma Broj podijeljenih lubrikanata		zaštite ljudskih prava osoba koje žive sa HIV-om i njihovih porodica, partnera i prijatelja. <u>NVO Juventas</u> MSM- obuhvaćeno 1228 jedinstvenih klijenata. MSM- distribuirano 14768 kondoma MSM- distribuirano 2056 lubrikanata u tubi (50ml), 4318 lubrikanata u kesici. Promo materijal: 6400 komada. Savjetovanje sa psihološkinjom: 110 Savjetovanje sa saradnikom u socijalnoj inkluziji: 3334 Uput na testiranje na HIV: 2852 Internet savjetovanja: 629 Tokom svih 12 mjeseci u Blenderu je pružana podrška i njegovana inkluzivna praksa kroz organizovanje različitih aktivnosti za LGBTIQ+ zajednicu: dan za kuvanje, dan društvenih igara, filmsko veče.		Utroseno 5.525€ NVO JUVENTAS 74.346,00€ Ukupno: 79.871,00€		
2.4.2 Sprovođenje preventivnih i programa podrške za OKID populaciju -	- Broj i % OKID osoba obuhvaćen preventivnim programom/definis	NVO	Realizovano <u>NVO Juventas</u>	IV 2024 godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 38 901 €	Global Fond, donatori	

distribucija osnovnog paketa usluga	anim paketom intervencija - Broj podijeljenog pribora(špriceva, igala, kuvala, ...) Broj vraćenog korištenog (kontaminiranog) pribora		OKD – 297 jedinstvenih klijenata kroz 2170 kontakata. Podijeljenih igala: 16674 Podijeljenih špriceva: 9960 Kuvala: 821 Kondomi: 942 Lubrikanti: 52 (tube 50ml) Podvezice: 364 Alkoholne maramice: 5916 Destilovana voda (ampule): 2817 Vraćeni špricevi: 179 Vraćene igle: 185 Savjetovanje sa socijalnim radnikom/com: 635 Savjetovanje sa psihologom: 86 Savjetovanje sa saradnikom u socijalnoj inkluziji: 1660 Tokom svih 12 mjeseci pružana je besplatna usluga pranja i sušenja odjeće; donacija odjeće i obuće; podrška tima za porodičnu podršku. NVO CAZAS OKD 1 007 jedinstvenih klijenata (862 M i 145Ž)		Utrošeno: Za sprovođenje projektnih aktivnosti NVO CAZAS, uključujući honorare angažovanog osoblja, troškove prostora, režijske troškove, gorivo i druge operativne troškove neophodne za realizaciju rada drop-in centra i terenskog rada. Utrošeno je ukupno 111.936,53 €. NVO JUVENTAS: 18.120,00€ Ukupno: 130.056,53€		

			kroz 10 890 kontakta; od čega je novih korisnika 34 Podijeljenih igala: 58 227 Podijeljenih špriceva: 35 150 Kuala: 21 289 Kondomi: 8 576 Lubrikanti: 687 Podvezice: 4 637 Alkoholnih tupfera: 30 404 Destilovana voda (ampule): 17 327 Vraćeni špricevi: 1 327 Vraćene igle: 2 890 Savjetovanje sa socijalnim radnikom: 210 Savjetovanje sa psihologom: 89 Savjetovanje sa doktorom: 72 Savjetovanje sa vršnjačkim radnikom: 1 260				
2.4.3 Sprovođenje preventivnih i programa podrške za OSR populaciju - distribucija osnovnog paketa usluga	- Broj i % OSR osoba obuhvaćen preventivnim programom/definisanim paketom intervencija - Broj podijeljenih kondoma Broj podijeljenih lubrikanata	NVO	Realizovano <u>NVO Juventas</u> Osobe koje pružaju seksualne usluge: 119 jedinstvenih klijentkinja kroz 711 kontakata. Kondomi: 4858 Lubrikanti: 371 (tuba 50ml), 273 kesice.	IV 2024 godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 8 445 € Utrošeno. NVO JUVENTAS: 33.091,13€	Global Fond, donatori	

			Savjetovanje sa socijalnim radnikom/com: 331 Savjetovanje sa psihologom: 25 Savjetovanje sa saradnikom u socijalnoj inkluziji: 567 Frizerske usluge: 137 Tokom svih 12 mjeseci pružana je besplatna usluga pranja i sušenja odjeće; donacija odjeće i obuće; podrška tima za porodičnu podršku.				
2.4.4 Sprovođenje usluge preventivnih programa za osobe u zatvoru	Broj i % osoba u zatvoru obuhvaćen preventivnim programom/definisanim paketom intervencija	NVO	Realizovano <u>NVO Juventas</u> Osobe na izdržavanju kazne zatvora: 156 jedinstvenih klijenata/kinja kroz 211 kontakata. Savjetovanje sa socijalnom radnicom: 209 Savjetovanje sa saradnikom u socijalnoj inkluziji: 160	IV 2024 godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 850 € Utrošeno: NVO JUVENTAS 9.591,00€	Global Fond, donatori	
2.4.5 Sprovođenje preventivnih i programa podrške za populaciju osoba koje žive sa HIV-om	- Broj osoba obuhvaćen preventivnim programom/definisanim paketom intervencija	NVO	Realizovano <u>NVO MHF-CHF</u> Sprovedena obuka 25 osoba koje žive sa HIVom obučeno o mehanizmima zaštite ljudskih prava i	IV 2024 godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 5 887 € Utrošeno: <u>NVO MHF-CHF</u> 1) Utrošeno:	Global Fond, donatori	

	Broj PLHIV koje su dobile individualni ili grupno psihološko savjetovanje		sloboda, kao i o preventivnim programima zaštite osoba koje žive sa HIV-om i partnera. Održan seminar za PLHIV Povećana terapijska pismenost osoba koje žive sa HIV-om. Popravljen kvalitet života u smislu ličnog razvoja za osobe sa HIV-om i njihove partnere i članove porodice, 2024.g.		5,525e 2) Utrošeno sredstava iz Global fonda u saradnji sa Ministarstvom zdravlja CG: 2725e. Ukupno: 8250€		
Operativni cilj 5:	Učiniti dostupnim nove metode prevencije za osobe koje žive sa HIV-om, i za osobe koje su u riziku u odnosu na HIV						
Indikator učinka 1: Završena analiza zakonodavnog okvira o mogućnosti uvođenja PrEP-a	Polazna vrijednost (godina) PrEP, kao profilaksa nije bio dostupan u Crnoj Gori		Prelazna vrijednost (2025 godine) Završena analiza zakonodavnog okvira o mogućnosti uvođenja PrEP-a. Postignuta vrijednost: Nije završena analiza zakonodavnog okvira o mogućnosti uvođenja PrEP-a	Ciljna vrijednost (2026 godina) Uveden PrEP, kao profilaksa u javnim zdravstvenim ustanovama			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
2.5.1 Izraditi analizu o mogućnosti uvođenja PrEP-a	- Izrađena analiza - Pripremljen predlog mjera	MZ, IJZCG, KCCG, FZZO, NVO	Nije realizovano	II kvartal 2025. - IV kvartal 2025.	Planirano: 6000 €	Donacije, projekti	Aktivnost se neće prenijeti u naredni akcioni plan

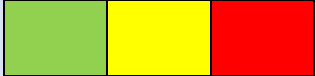
					Utrošeno: nijesu utrošena sredstva		
2.5.2 Sprovesti informativno-edukativnu kampanju o inovativnim preventivnim metodama (PrEP i testiranje u zajednici)	- Broj održanih sastanaka/radionica sa stručnim odgovornim osobama - Broj javnih debata na temu inovativnih tehnika prevencije - Broj izrađenih IEM - Broj stručnih tekstova o inovativnim metodama objavljenih na društvenim mrežama	MZ, IJZCG, KCCG, FZZO, NVO	Nije realizovano Ne postoje jasne smjernice o načinu i kriterijumima upotrebe PrEP- a koje bi poslužile kao osnov za realizaciju ove aktivnosti.	II kvartal 2025. - IV kvartal 2025.	Planirano: 5000 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Donacije, projekti	Aktivnost se neće prenijeti u naredni akcioni plan
2.5.3 Izraditi protokol za PrEP	-Izrađen protokol za PrEP	MZ, IJZCG, KCCG, FZZO, NVO	Djelimično realizovano Izrađena draft verzija protokola koji je potrebno ažurirati i dostaviti na usvajanje	I kvartal 2025. - III kvartal 2025.	Planirano: 5000 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Donacije, projekti	Aktivnost je potrebno realizovati u narednom periodu
2.5.4 Izraditi smjernice za PEP	- Broj dogovornih sastanaka oko pripreme smjernica za PEP - Izrađene smjernice za PEP - Održana stručna javna prezentacija	MZ, IJZCG, KCCG	Djelimično realizovano Izrađena draft verzija smjernica koju je potrebno ažurirati	II kvartal 2025. - III kvartal 2025.	Planirano: 3000 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Donacije, projekti	Aktivnost je potrebno realizovati u narednom periodu

	- Broj učesnika/ca stručne javne prezentacije Smjernice postavljene na sajtu MZ						
2.5.5 Obezbijediti nabavku ART za post ekspozicionu profilaksu	- Broj osoba koje su koristile PEP (distribucija po načinu izloženosti) - Broj osoba koje su dobile pozitivan rezultat na HIV posle upotrebe PEP-a	KCCG	Realizovano U 2024. godini je 5 pacijenata dobilo PeP, a u 2025. godini 21. Nije zabilježen nijedan slučaj dobijanja infekcije nakon uzimanja PeP-a.	IV 2024 godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 5000 € Utrošeno: nema podatka	Donacije, projekti	
OBLAST 3	DIJAGNOSTIKA, LIJEČENJE I ZDRAVSTVENA BRIGA I ZAŠTITA						
Operativni cilj 1:	Unaprijediti put od dijagnostike do liječenje						
Indikator učinka 1: Procenat osoba koje koriste terapiju u odnosu na ukupan procijenjen broj osoba koje žive sa HIV-om	Polazna vrijednost (godina) 67% (2023)		Prelazna vrijednost (2025 godina) 71% Postignuta vrijednost: 65% Vrijednost dobijena korišćenjem SPECTRUM modela za estimacije	Ciljna vrijednost (2026 godina) 80% (2026)			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke

3.1.1 Obezbijediti nabavku ART sa pozitivne liste i određeni broj ART koje nisu na listi za rezistentne pacijente/kinje	- Broj osoba koje koriste ART - % odraslih i djece za koje se zna da su na tretmanu i posle 12 mjeseci od početka terapije broj osoba sa uputom na test rezistencije	FZZO	Realizovano U 2024. godini broj pacijenata koji je koristio ART je 304, a u 2025. godini 330. U toku 2024. godine za 8 pacijenata je izdat uput na test rezistencije, a u toku 2025. godine za 4 pacijenta izdat je uput za test rezistencije. Među ovim pacijentima nije bilo djece.	IV 2024 godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 2 000 000 € Godišnje Utrošeno:2.905.772,61€ Za 2024. godinu 1,383,798.89€ Za 2025. godinu 1,521973.72€	Redovna budžetska sredstva	Kontinuirano sprovođiti ovu aktivnost
3.1.2 Obezbijediti testove za praćenje efekata terapije	- Broj urađenih testova CD4 i PCR - % PLHIV kod kojih je registrovan broj CD4 manji od 200 po ml % PLHIV koji imaju virusnu supresiju	IJZCG	Realizovano <u>IJZCG</u> Broj urađenih CD4 iznosi 486 Broj urađenih PCR testova iznosi 510	IV 2024 godine - Kontinuirana aktivnost	Planirano: 150 000 € Godišnje Utrošeno: 12.500€+60.000€ +32.500 € ukupno 105.000 € (serologija za rutinsku lab dg i otkrivanje novih slučajeva)- tender bio za 9 mjeseci	Redovna budžetska sredstva	Ova aktivnost će se prenijeti u naredni akcioni plan
3.1.3 Usvojiti nacionalni protokol za liječenje HIV/AIDS-a	Izrađen Protokol - Objavljen na sajtu MZ, KCCG, Broj primjeraka izrađen u štampanoj verziji	MZ, KCCG	Djelimično realizovano Izrađen je nacionalni protokol za liječenje HIV/AIDS-a I dostavljen MZ na usvajanje.	I kvartal 2025 - II kvartal 2025	Planirano: 500 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Redovna budžetska sredstva	Aktivnost potrebno prenijeti u naredni akcioni plan i preimenovati Nacionalni protokol u Standardnu operativnu proceduru

3.1.4 Unaprijediti molekularnu dijagnostiku i kapacitete sekvenciranja	Sprovedena obuka za izvođenje testova za rezistenciju Broj obučениh osoba za rad Uvedena analiza Broj urađenih testova za primarnu rezistenciju Broj urađenih testova za sekundarnu rezistenciju	IJZCG	Realizovano <u>IJZCG</u> Obuka sprovedena za jednu vrstu testova a čeka se druga u skladu sa drugom vrstom testova - 3 obučene osobe za rad - U toku je implementacija analize - Broj urađenih testova za primarnu rezistenciju: 19 za primarnu rezistenciju Broj urađenih testova za sekundarnu rezistenciju 7 (rađeno od testova dobijenih od RKI)	IV kvartal 2024 - IV kvartal 2025	Planirano: 100 000 € Utrošeno: 29,350e za 48 uzoraka + 2200e Licenca za godinu dana (ukupno 31550)	Institut Robert Koh, ³ Redovna budžetska sredstva	
OBLAST 4	NADZOR						
Operativni cilj 1:	Olakšano sprovođenje sveobuhvatnog nadzora nad HIV-om						
Indikator učinka 1: Sprovedena biološko bihejvioralna istraživanja među ključnim populacijama	Polazna vrijednost Posljednje istraživanje sprovedeno 2014. godine	Prelazna vrijednost (2025 godina) Obezbijedena sredstava za sprovođenje istraživanja Postignuta vrijednost: Nije sprovedeno BBS među MSM, oprijedjeljena su	Ciljna vrijednost (2026 godina) Sprovedeno biološko bihejvioralno istraživanje među MSM				

³ Sporazum o saradnji, potpisan dana 31. 07. 2023. godine, između Instituta za javno zdravlje i Instituta Robert Koch Nejmačka

		sredstva za 2026. godinu					
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
4.1.1. Planiranje, koordinacija i evaluacija biobihejvioralnih istraživanja iz područja HIV/AIDS-a na nacionalnom nivou među MSM	- Sprovedeno istraživanje - Broj učesnika u istraživanju - Broj organizacija koje su učestvovala u sprovođenju istraživanja - Broj učesnika/ca javne prezentacije istraživanja - Broj objavljenih izvještaja o istraživanju - Broj štampanih publikacija istraživanja	IJZCG, NVO	Nije realizovano zbog nedostatka finansijskih resursa	III kvartal 2025.godine - IV kvartal 2025.godine	Planirano: 50 000 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Global Fond	Obezbjedena sredstva u okviru granta potpisanog između MZ i GFATM

	Procjena % MSM osoba koji žive sa HIV-om						
4.1.2. Uspostavljanje saradnje sa privatnim sektorom na poboljšavanju prijavljivanja broja osoba testiranih i obuhvaćenih zdravstvenim pregledom vezani za HIV/AIDS	- Pokrenuta inicijativa za saradnju sa privatnim zdravstvenim sektorom - Broj sastanaka - Broj učesnika/ca sastanaka - Izrada pilota sistema prijavljivanja Urađeno pilotiranje sistema prijavljivanja	MZ, IJZCG	Djelimično realizovano Započeto mapiranje privatnih zdravstvenih ustanova	II kvartal 2025. Godine - IV kvartal 2025.godine	Planirano: 1000 € Utrošeno: nijesu utrošena sredstva	Redovna budžetska sredstva	Pokušati definisati prijavljivanje izmjenama i dopunama Pravilnika o prijavljivanju zaraznih bolesti. Aktivnost se neće prenijeti u novi akcioni plan.
OBLAST 5	KOORDINACIJA I PARTNERSTVA						
Operativni cilj 1:	Stvoriti adekvatan mehanizam za praćenje sprovođenja programa koji se odnosi na HIV						
Indikator učinka 1: % sredstava koja se izdvajaju za nacionalni HIV odgovor iz domaćih (nacionalnih) izvora u odnosu na ukupna sredstva za sprovođenje nacionalnog programa za HIV/AIDS	Polazna vrijednost (2024 godina) 5%		Prelazna vrijednost (2025) 5%	Ciljna vrijednost (2026 godina) 5%			
			Postignuta vrijednost:				
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka-Planirani	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke

				datum završetka			
5.1.1. Izraditi standardne procedure za monitoring na nacionalnom nivou	Izrađeni standardne procedure za monitoring na nacionalnom nivou	MZ	Nije realizovano Zbog nedostatka kadrovskih kapaciteta	IV kvartal 2025 godine - I kvartal 2026 godine	Planirano: 0,00 € Utrošeno:0	Budžetska sredstva	Aktivnost se neće prenijeti u naredni akcioni plan
5.1.2 Pokrenuti process licenciranja saradnika u socijalnoj inkluziji	- Minimum 10 lica steklo zvanje saradnika/ce u socijalnoj inkluziji u skladu sa Nacionalnim okvirom kvalifikacija.	NVO	Nije realizovano CAZAS je planirao I inicirao licenciranje svog servisa ali zbog normativnih ograničenja nijemoguće realizovati licenciranje.	IV kvartal 2024. Godine - III kvartal 2026. godine	Planirano: 2 000 € Utrošeno:0	Donatorska sredstva	Aktivnost se neće prenijeti u naredni akcioni plan

IV OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA SREDSTVA

U pogledu nivoa planiranih i utrošenih sredstava, važno je ukazati da Akcioni plan za 2024-2025. godinu financiran iz sredstava obezbijeđenih iz državnog budžeta, kao i sredstava dobijenih kroz donatorsku podršku.

Tabela br. 2: Prikaz planiranih i utrošenih sredstava

	Godina	Iznos planiranih sredstava	Iznos utrošenih sredstava
Budžet	2024-2025	2.545.262 €	3.407.674,27 €
Donatorska podrška	2024-2025	186,762 €	269.099,66 €
Ukupno planirana i utrošena sredstva (budžet i donatorska podrška)	2024-2025	Ukupno planirana sredstva	Ukupno utrošena sredstva
		2.732.024 €	3.676.773,93 €

V PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA PROGRAMA

U narednom periodu potrebno je realizovati niz aktivnosti kako bi se omogućio univerzalni pristup ključnim intervencijama u oblasti borbe protiv HIV/AIDS-a, i to:

Održati kontinuitet u sprovođenju edukacija o stigmati i diskriminaciji za sve relevantne aktere koji se usko bave ovom oblašću, naročito za zdravstvene radnike koji rade sa osobama koje žive sa HIV-om, ili koje su u povećanom riziku od HIV-a, kao i za medije o afirmativnom i senzibilisanom izvještavanju o HIV/AIDS-u. Potrebno je povećati broj medijskih kampanja u narednom periodu.

Sprovesti edukativne radionice za učenike srednjih škola o infekciji, načinima prenošenja, rizicima i simptomima HIV-a. Potrebno aktivno uključiti i roditelje.

Nastaviti sa povećanjem broja testiranih osoba u Savjetovalištim za HIV, i sprovođenjem testiranja na terenu. Takođe, potrebno je sprovesti kampanju za promociju testiranja.

Potrebno je nastaviti sa promocijom veće upotrebe i dostupnosti kondoma. Dalje, neophodno je održati kontinuitet sprovođenja preventivnih programa i podrške za MSM populaciju, OKID populaciju, OSR populaciju, osobe u zatvoru i populaciju osoba koje žive sa HIV-om.

Treba nastaviti sa radom na izradi i usvajanju protokola za PreP i smjernica za PeP. Takođe, potrebno je usvojiti i Standardne operativne procedure za liječenje HIV/AIDS-a. Ono što je neophodno je i da se nastavi sa obezbjeđivanjem testova za praćenje efekata terapije kao i same terapije za osobe oboljele od HIV-a.

Neophodno je sprovesti biobihevioralno istraživanje iz područja HIV/AIDS na nacionalnom nivou među MSM u narednom periodu.

Zaključna preporuka

U narednom periodu prioritet treba da bude prelazak sa uspješnih pojedinačnih aktivnosti na stabilnija, institucionalno utemeljena i finansijski održiva rješenja. Poseban fokus treba staviti na standardizaciju usluga, jačanje kadrova i infrastrukture, razvoj rodno i uzrasno prilagođenih servisa, te na uspostavljanje kvalitetnog sistema podataka i koordinacije.

**AKCIONI PLAN ZA 2026. GODINU ZA
IMPLEMENTACIJU PROGRAMA ZA
BORBU PROTIV HIV/AIDS ZA PERIOD
2024-2026. GODINE**

Akcioni plan za 2026. godinu za sprovođenje Programa za borbu protiv HIV/AIDS-a predstavlja drugi po redu operativni dokument kojim Vlada Crne Gore i Ministarstvo zdravlja nastavlja sa realizacijom strateških prioriteta u oblasti borbe protiv HIV/AIDS-a. Ovim planom se obezbjeđuje kontinuitet u sprovođenju mjera usmjerenih na smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV/AIDS-om ili su u povećanom riziku od HIV-a, povećanje stope testiranja na HIV, smanjenje rizika od prenosa HIV-a seksualnim putem, obezbjeđivanje održive, lako dostupne usluge osobama koje žive s HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, unapređenje puta od dijagnostike do liječenja, olakšano sprovođenje sveobuhvatnog nadzora nad HIV-om i stvaranje adekvatnog mehanizam za praćenje sprovođenja programa koji se odnosi na HIV.

Dokument je rezultat koordinisane multisektorske saradnje nadležnih institucija, uključujući zdravstveni i obrazovni sektor, kao i organizacije civilnog društva. Kao takav, predstavlja sveobuhvatan okvir za planiranje i sprovođenje aktivnosti, te objedinjuje mjere koje Crna Gora preduzima u cilju efikasnog i uravnoteženog odgovora na problematiku HIV/AIDS-a.

Akcionim planom su operacionalizovane oblasti definisane Programom za borbu protiv HIV/AIDS-a. Svaka oblast razrađena je kroz set operativnih ciljeva, konkretnih mjera i aktivnosti, uz jasno definisane indikatore učinka, nosioce realizacije, rokove i izvore finansiranja. Na taj način omogućava se sistematsko praćenje napretka, evaluacija postignutih rezultata i pravovremeno prilagođavanje politika u skladu sa identifikovanim potrebama i izazovima u praksi.

Kada je riječ o strukturi ciljeva koje adresira strateški dokument, Programom za borbu protiv HIV/AIDS-a za period 2024-2026. godine definisane su sledeće oblasti i operativni ciljevi:

Oblast 1- Stigma i diskriminacija osoba koje žive sa hiv-om i osoba koje su u povećanom riziku od hiv-a:

- Operativni cilj 1: Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om;
- Operativni cilj 2: Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (MSM, osobe koje koriste/injektiraju droge, OSR, osobe u zatvoru i druge osobe u riziku od društvene isključenosti).

Oblast 2 - Prevencija:

- Operativni cilj 1: Unaprijediti znanje kod mladih o HIV infekciji, rizicima za prenošenje HIV infekcije, kao i posljedicama;
- Operativni cilj 2: Povećanje stope testiranja na HIV;
- Operativni cilj 3: Smanjiti rizik od prenosa HIV-a seksualnim putem;
- Operativni cilj 4: Obezbijedene održive, lako dostupne usluge osobama koje žive sa HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu;
- Operativni cilj 5: Učiniti dostupnim nove metode prevencije za osobe koje žive sa HIV-om i za osobe koje su u riziku u odnosu na HIV.

Oblast 3 - Dijagnostika, liječenje i zdravstvena briga i zaštita:

- Operativni cilj 1: Unaprijediti put od dijagnostike do liječenja.

Oblast 4 - Nazor:

- Operativni cilj 1: Olakšano sprovođenje sveobuhvatnog nadzora nad HIV-om

Oblast 5 - Koordinacija i partnerstvo:

- Operativni cilj 1: Stvoren adekvatan mehanizam za praćenje sprovođenja programa koji se odnosi na HIV.

Ukupna sredstva za implementaciju aktivnosti iz Akcionog plana za period 2026. godine iznose 568.001,62 eura. Sva planirana sredstva će biti obezbijedena iz budžeta i donatorske podrške, odnosno projektnih sredstava NVO.

Godina	Ukupna iznos planiranih sredstava	Izvor finansiranja
2026	576.001,62 eura	Budžetska sredstva, Donatorska podrška, Sredstva NVO

VII AKCIONI PLAN ZA 2026. GODINU

OBLAST 1	STIGMA I DISKRIMINACIJA OSOBA KOJE ŽIVE SA HIV-om I OSOBA KOJE SU U POVEĆANOM RIZIKU OD HIV-a					
OPERATIVNI CILJ 1	Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje žive sa HIV-om					
INDIKATOR UČINKA	% žena i muškaraca između 15-49 godina koji imaju diskriminatorne stavove prema osobama koje žive sa HIV-om (kompozitni indikator, bazirano na dva pitanja iz MICS istraživanja)					
	Polazna vrijednost (godina) 2018. god, MICS - 52,3% (oba pola) - 52,1% Ž - 53,1% M	Prelazna vrijednost (2024 godina)		Ciljna vrijednost (2026 godina) Smanjenje vrijednosti indikatora za 10% (2026)		
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.1.1 Medijska kampanja sa ciljem smanjenja stigme i diskriminacije prema PLHIV	Broj javnih medijskih nastupa Broj promotivnih aktivnosti	NVO (u saradnji sa Infektivnom klinikom KCCG i Odjeljenjem za HIV, virusne hepatitis i PPI u IJZCG)	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	1 000 €	Global Fond, donatori
1.1.2 Edukativne radionice o smanjenju stigme i diskriminacije prema PLHIV i populacijama u povećanom riziku od HIV-a za adolescente u srednjim školama i fakultetima	Broj održanih radionica Broj učesnika/ca Broj uključenih škola Broj uključenih fakulteta	IJZCG, MPNI, NVO	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	7 200 €	Global Fond, donatori,

OPERATIVNI CILJ 2	Smanjenje stigme i diskriminacije osoba koje su u povećanom riziku od HIV-a (MSM, osobe koje koriste/injektiraju droge, OSR, osobe u zatvoru i druge osobe u riziku od društvene isključenosti)					
INDIKATOR UČINKA	% KP osoba su koje su izbjegle da traže zdravstvenu zaštitu zbog straha od stigme i diskriminacije					
	Polazna vrijednost (godina) MSM: nema podataka, OSR: 24% (2021), OKID: 30,8% (2020)	Prelazna vrijednost (godina) UNAIDS/Smjernice SZO za drugu generaciju HIV nadzora preporučuje sprovođenje BBS-a (bio bihevioralno istraživanje) svake 1-3 godine u ključnim populacijama i svakih 3-5 godina u drugim ciljanim populacijama ¹		Ciljna vrijednost (godina) Smanjenje početne vrijednosti za 5% (2026)		
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.2.1 Organizovanje edukacija/treninga za medicinske radnike/ce o radu sa osobama koje žive sa HIV-om i/ili u povećanom riziku od HIV-a	Broj edukacija za medicinske radnike/ce (geografska distribucija) Broj medicinskih radnika/ca na edukacijama,	NVO, IJZCG, KCCG,	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	7 500 €	Donatori, budžetska sredstva ustanova
1.2.2. Organizovanje obilježavanja svjetskih kampanja (1. decembra,	Sprovedeno obilježavanje 1. decembra	NVO, IJZCG	III kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	600 €	Donatori, budžetska sredstva ustanova

¹ Referenca koja može da se postavi pod fus notom: : Global HIV Strategic Information Working Group, Biobehavioural Survey Guidelines For Populations At Risk For HIV.

Dostupno na : <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/258924/9789241513012-eng.pdf/>

svjetskog dana borbe protiv HIV/AIDS-a)						
OBLAST 2	PREVENCIJA					
OPERATIVNI CILJ 1	Unaprijediti znanje kod mladih o HIV infekciji, rizicima za prenošenje HIV infekcije, kao i posljedicama					
INDIKATOR UČINKA	Broj radionica i info sesija, broj učesnika, dostupnost podataka o stavovima učenika srednjih škola o HIV-u					
	Polazna vrijednost 2024 godina Istraživanje IJZCG 2 21,82 %	Prelazna vrijednost (2024) Izrada uporedivih kriterijuma za utvrđivanje stavova učenika srednjih škola iz oblasti HIV-a			Ciljna vrijednost 2026 godina Sprovedeno istraživanje i dostupani podaci	
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
2.1.1 Organizovanje radionica za učenike srednjih škola o infekciji, načinima prenošenja, rizicima, simptomima	Broj realizovanih radionica Broj učenika koji je prisustvovao	NVO	III kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	Sredstva za radionice nisu planirana u okviru projekata ali se radionice održavaju na poziv i zainteresovanost uprave srednjih škola	Budžet NVO
2.1.2 Fokus u nastavi otvorenog dijela programa za izborni predmet "Zdravi stilovi života"	Broj održanih časova u otvorenom dijelu predmetnog programa, o HIV-u okviru izbornog predmeta "Zdravi stilovi života"	Zavod za školstvo, MPNI	III kvartal 2026	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	Budžetska sredstva

² Ispitivanje znanja i stavova u vezi sa HIV/AIDS-om, među mladima uzrasta 15 do 24 godine, u Crnoj Gori. Istraživanje sprovedeno IJZCG, 2012. godine.

OPERATIVNI CILJ 2	Povećanje stope testiranja na HIV					
INDIKATOR UČINKA	Broj testiranih osoba na HIV (ne uključujući dobrovoljne davaoce krvi)					
	Polazna vrijednost (godina) 13,2 na 1000 stanovnika (2023)	Prelazna vrijednost (godina) 14,0 na 1000 stanovnika (2024)		Ciljna vrijednost (godina) 15,0 na 1000 stanovnika (2026)		
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
2.2.1 Obezbeđivanje rada Savjetovališta za HIV u 8 domova zdravlja i IJZCG	Nabavka brzih testova iz krvi Broj urađenih testiranja na HIV u savjetovalištim za DPST Broj testiranih osoba (distribucija po savjetovalištim) Broj održanih predavanja i tribina u lokalnim zajednicama	FZZO, IJZCG, DZ	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	85 000 €	Redovna budžetska sredstva
2.2.2 Revizija i usvajanje Smjernica za testiranje na HIV, HBV i HCV sa protokolom rada u Savjetovalištim za	Usvojene smjernice Smjernice objavljene na sajtu MZ	IJZCG MZ	III kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	0 €	Redovna budžetska sredstva

DPST						
2.2.3 Sprovedenje kampanje za promociju testiranja (u okviru nacionalnog dana testiranja na HIV, evropske nedjelje testiranja)	Sprovedene kampanje	IJZCG, DZ, NVO	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	2 500 €	IJZCG, (redovna sredstva) Global Fond, donatori
2.2.4 Sprovedenje testiranja na terenu (u Drop in centrima i outreach)	Broj osoba testiranih na terenu, distribucija po dobi, uzrastu, riziku (MSM, OKID, SR, osobe u zatvorima, pomorci) i mjestu testiranja	IJZCG, NVO	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	1 000 €	Budžetska sredstva ustanova, GF
OPERATIVNI CILJ 3	Smanjiti rizik od prenosa HIV-a, seksualnim putem					
INDIKATOR UČINKA	Povećan nivo upotrebe kondoma u rizičnim situacijama					
	Polazna vrijednost (godina) MSM 62,1% (2014) OKID 33,3% (2020) OSR 70,1% (2021)	Prelazna vrijednost (2024 godina) Praćenje tendencija promjena indikatora u odnosu na polaznu vrijednost		Ciljna vrijednost (godina) Porast za 5% (2026)		
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
2.3.1 Zagovaranje i promocija veće upotrebe i dostupnosti kondoma	- Broj organizovanih sastanaka - Broj organizovanih kampanja	NVO	III kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine		Donatori
OPERATIVNI CILJ 4	Obezbijedene održive, lako dostupne usluge osobama koje žive s HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu					

INDIKATOR UČINKA	Broj i % mjesta koje pružaju preventivne usluge osobama koje žive sa HIV-om i osobama u riziku u odnosu na HIV, zasnovane na povjerljivosti i prijateljskom pristupu					
	Polazna vrijednost (godina) 5 održivih servisa	Prelazna vrijednost (2025 godina) 5 servisa	Ciljna vrijednost (2026 godina) 6 održivih servisa			
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
2.4.1 Sprovođenje preventivnih i programa podrške za MSM populaciju – distribucija osnovnog paketa usluga	Broj i % MSM osoba obuhvaćen preventivnim programom/definisanim paketom intervencija Broj podijeljenih kondoma Broj podijeljenih lubrikanata	NVO	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	NVO JUVENTAS 74.346,00€	Global Fond, donatori
2.4.2 Sprovođenje preventivnih i programa podrške za OKID populaciju - distribucija osnovnog paketa usluga	Broj i % OKID osoba obuhvaćen preventivnim programom/definisanim paketom intervencija Broj podijeljenog pribora(špriceva, igala, kuala, ...) Broj vraćenog korištenog (kontaminiranog) pribora	NVO	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	NVO CAZAS 116,553.49€ NVO JUVENTAS 18.120,00€ Ukupno: 134.673,49€	Global Fond, donatori
2.4.3 Sprovođenje preventivnih i programa podrške za OSR populaciju - distribucija osnovnog paketa usluga	Broj i % OSR osoba obuhvaćen preventivnim programom/definisanim paketom intervencija Broj podijeljenih kondoma Broj podijeljenih lubrikanata	NVO	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	NVO JUVENTAS 33.091,13€	Global Fond, donatori
2.4.4 Sprovođenje usluge preventivnih programa za osobe u	Broj i % osoba u zatvoru obuhvaćen preventivnim programom/definisanim	NVO	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	NVO JUVENTAS 9.591,00€	Global Fond, donatori

zatvoru	paketom intervencija					
2.4.5 Sprovođenje preventivnih i programa podrške za populaciju osoba koje žive sa HIV-om	Broj osoba obuhvaćen preventivnim programom/definisanim paketom intervencija Broj PLHIV koje su dobile individualni ili grupno psihološko savjetovanje	NVO	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	Nema podatka	Global Fond, donatori
OPERATIVNI CILJ 5	Učiniti dostupnim nove metode prevencije za osobe koje žive sa HIV-om, i za osobe koje su u riziku u odnosu na HIV					
INDIKATOR UČINKA	Završena analiza zakonodavnog okvira o mogućnosti uvođenje PrEP-a					
	Polazna vrijednost (godina) PrEP, kao profilaksa nije bio dostupan u Crnoj Gori	Prelazna vrijednost (2025 godine) Završena analiza zakonodavnog okvira o mogućnosti uvođenja PrEP-a.	Ciljna vrijednost (2026 godina) Uveden PrEP, kao profilaksa u javnim zdravstvenim ustanovama			
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
2.5.1 Izraditi protokol za PrEP	- Izrađen protokol za PrEP	IJZCG, KCCG, FZZO, MZ, NVO	III kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	5000 €	Donacije, projekti
2.5.2 Izraditi smjernice za PEP	Izradene smjernice za PEP	IJZCG, KCCG, MZ	III kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	3000 €	Donacije, projekti
OBLAST 3	DIJAGNOSTIKA, LIJEČENJE I ZDRAVSTVENA BRIGA I ZAŠTITA					
OPERATIVNI CILJ 1	Unaprijediti put od dijagnostike do liječenja					
INDIKATOR UČINKA	Procenat osoba koje koriste terapiju u odnosu na ukupan procijenjen broj osoba koje žive sa HIV-om					

	Polazna vrijednost (godina) 67% (2023)	Prelazna vrijednost (2025 godina) 71%		Ciljna vrijednost (2026 godina) 80% (2026)		
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
3.1.1 Obezbijediti testove za praćenje efekata terapije	Broj urađenih testova CD4 i PCR % PLHIV kod kojih je rigistrovan broj CD4 manji od 200 po ml % PLHIV koji imaju virusnu supresiju	IJZCG	II kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	150 000 €	Redovna budžetska sredstva ustanove
3.1.2 Usvojiti Standardnu operativnu proceduru za liječenje HIV/AIDS-a	- Izrađen SOP	KCCG, MZ, IJZCG	III kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	Nijesu potrebna sredstva	Redovna budžetska sredstva ustanova
OBLAST 4	NADZOR					
OPERATIVNI CILJ 1	Olakšano sprovođenje sveobuhvatnog nadzora nad HIV-om					
INDIKATOR UČINKA	Sprovedena biološko bihejvioralna istraživanja među ključnim populacijama					
	Polazna vrijednost Posljednje istraživanje sprovedeno 2014. godine	Prelazna vrijednost (2025 godina) Obezbijedena sredstava za sprovođenje istraživanja		Ciljna vrijednost (2026 godina) Sprovedeno biološko bihejvioralno istraživanje među MSM		
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja

4.1.1. Planiranje, koordinacija i evaluacija biobehavioralnih istraživanja iz područja HIV/AIDS-a na nacionalnom nivou među MSM	Sprovedeno istraživanje Broj učesnika u istraživanju Broj organizacija koje su učestvovala u sprovođenju istraživanja Broj učesnika/ca javne prezentacije istraživanja Broj objavljenih izvještaja o istraživanju Broj štampanih publikacija istraživanja Procjena % MSM osoba koji žive sa HIV-om	IJZCG, NVO	III kvartal 2026	IV kvartal 2026. godine	50 000 €	Global Fond
OBLAST 5	KOORDINACIJA I PARTNERSTVA					
OPERATIVNI CILJ 1	Stvoriti adekvatan mehanizam za praćenje sprovođenja programa koji se odnosi na HIV					
INDIKATOR UČINKA	% sredstava koja se izdvajaju za nacionalni HIV odgovor iz domaćih (nacionalnih) izvora u odnosu na ukupna sredstva za sprovođenje nacionalnog programa za HIV/AIDS					
	Polazna vrijednost (2024 godina) 5%	Prelazna vrijednost (2025) 5%		Ciljna vrijednost (2026 godina) 5%		
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležna institucija	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
5.1.1 Organizacija godišnje nacionalne konferencije u cilju prezentacije postignuća u realizaciji Programa i planiranja daljih	-Održana 1 nacionalna konferencija, -broj učesnika, -broj institucija, -broj medijskih izvještaja povodom organizacije konferencije	Sekretarijat NKT/CCM-a za HIV/AIDS	IV kvartal 2026. godine	IV kvartal 2026. godine	8.500 €	Globalni Fond

koraka						
5.1.2 Planiranje i zagovaranje sprovođenja evaluacije sprovođenja Programa za borbu protiv HIV/AIDS	- broj sastanaka - broj inicijativa za sprovođenje evaluacije	NVO	III kvartal 2026. godine	IV kvartal 2026. godine	3 000 €	Donatorska sredstva
5.1.3. Sprovesti ex post evaluaciju Programa	-izrađen evalucioni izvještaj	MZ	IV kvartal 2026. godine	IV kvartal 2026. godine	0 €	Redovna budžetska sredstva